

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja:

v Ljubljani na dom dostavljen:

celo leto K 24—
pol leta 12—
četrt leta 6—
na mesec 2—

v upravnistvu prejemati:

celo leto K 22—
pol leta 11—
četrt leta 550
na mesec 190

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knafljeva ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Izhaja vsak dan zvečer izvenredno in praznično.

Inserati veljajo: peterostopna peti vrsta za enkrat po 16 vin., za dvakrat po 14 vin., za trikrat ali večkrat po 12 vin. Parte in zahvala vrsta 20 vin. Poslano vrsta 30 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.
Upravnistvu naj se pošiljajo naročnine, reklamacije, inserati t. t. d., to je administrativne stvari.

Posamezna številka velja 10 vinarjev.

Na pismena naročila brez istodobne vplačila naročnine se ne ozira.

„Narodna Banka“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:

celo leto K 25—
pol leta 13—
četrt leta 650
na mesec 230

za Nemčijo:

celo leto K 30—
za Ameriko in vse druge dežele:
celo leto K 35—

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znak. Upravnistvo (spodaj, dvorišče levo), Knafljeva ulica št. 5, telefon št. 85.

Že zopet Pittreich.

V mariborski »Straži« je bilo dne 29. septembra objavljeno poročilo o pogovoru, ki ga je imel poslanec dr. Verstovšek z višjesodnim predsednikom Pittreichom glede sodnih imenovanj. To poročilo je napravilo vtisk, da je pristransko prikrojeno in ker je izšlo v klerikalnem listu ter izpod peresa klerikalnega poslanca, je naravno, da ni našlo pravice vere. Klerikalnim listom in klerikalnim poslancom je pač težko verjeti. Z ozirom na to neverodostojnost poročila smo se najprej omejili na konstatiranje naših pomislekov, pričakuje, da bo višjesodni predsednik sam stvar pojasnil.

To se pa ni zgodilo. Višjesodni predsednik se je zavlil v togo molčečnosti in to opravičuje mnenje, da je vsaj bistvo Verstovškovega poročila resnično.

Besede, ki jih je po Verstovškovem poročilu izustil Pittreich o slovenskih sodnikih, so take, kakor jih najdemo pogostoma v zakonitih renegatskih glasilih; vsaka beseda kruto žaljenje slovenskih sodnikov in ljuta krivica.

Kakor beli dan je jasno, da to, kar je Pittreich povedal, ni njegovo pravo in resnično mnenje. Pittreich ve natančno, da njegova sodba o slovenskih sodnikih ne odgovarja resnici, da bi je resnici v obraz, pač pa je s tem pokazal, na kak način da se misli iznebiti slovenskih sodnikov in germanizirati pravosodje.

Ker justična uprava ve, da ne more slovenskih sodnikov kratkoma iz službe odpustiti, kakor bi to najraje napravila, skuša sedaj s krivičnimi obdolžitvami in s šikaniranjem prisiliti slovenske sodnike do tega, da bi predčasno zapustili službo. To postopanje obsoja se samo po sebi.

Zatiranje vsega, kar je slovensko, povzpelo se je že tako visoko, da si prisvaja Pittreich pravico, trdit, take gorostasne neresnice o slovenskih sodnikih. Vsak, ki ima količkaj razuma, bo uvidel, kako krvavo da je žalil Pittreich v svojem pogovoru z dr. Verstovškom vse slovenske sodnike, uvidel bo pa tudi, da je to Pittreichovo ekstemporanje jako netaktno.

Pittreich pravi, da mora nastavljanje pri graških sodiščih samo zmožne sodnike. Zakaj pa dela ravno nasprotno? Ali niso vsi tisti nemški sodniki, ki ne razumejo slovenščine, nezmožni? Ali mu ni znano, da so ravno nemški sodniki v službi zelo — komodni, to pa radi velike protekcije v primeri s Slovenci? Ali ne ve, da sprejema same nemškutarje, ki ne znajo slovenščine, v službo in jih pusti na državne stroške, za ljudski denar, v slovenščini podučevati? Slovenci seveda, ki govore oba jezika perfektno, so nezmožni! Saj tega sam Pittreich ne verjame. Preozko duševno obzorje in navadne melanične stroje, katere vidi v Slovincih, pa naj išče med svojimi rojaki. Saj je znano, da se v sodno službo sprejema samo nemškutarje, in naj so še tako zabiti! Kričeči slučaji za to sede v naših sodnijah. Da nadkričujejo nemški sodniki slovenske v visoki meri, rekel je Pittreich menda za to, ker ve, da hodijo Slovenci na dunajsko in praško univerzo, da pa Nemci navadno ne pridejo dalje kot do »nemškega« Graeca, da si tam »širijo« obzorje.

Ako bi bil Pittreich odkrit, bi se mu to pač manj zamerilo. Zakaj ni povedal, da so slovenski sodniki zato nezmožni, ker so Slovenci! Zakaj ni povedal, da mora biti pod njim vsak nemškutar, da je poen sposoben za avanzma!

Vsak, ki pozna razmere pri sodiščih, bo moral potrditi, da so slovenski sodniki z delom preoblojeni, da morajo slovenski praktikanti in avskultanti delati dvojno kot njih nemški kolegi; zato pa dobijo tudi vedno slabša mesta in avanzirajo mnogo pozneje kot njih nemški kolegi. Naj le pogleda Pittreich akte in videl bo, da mora slovenski praktikant in avskultant delati sodebe za svojega nemškega sodnika, ki vse to le podpisuje. Marsikak slovenski avskultant je pač bolj zmožen kot kak nemški sodnik.

Slovenski sodnik in avskultant dela, kar more, paži, da se ne »zameri« višjim, ki iščejo pri njem po napakah. In tisti slovenski sodniki, ki so zatajili svojo narodnost, avanzirajo naenkrat, preje se pa ni našlo pri njem nikake »zmožnosti«.

Nemško časopisje, ki se naslaja na ruski korupciji, ne opazi iste pri nas. Tukaj se mu odpira hvaležno

polje, ki je skoro neizčrpljivo.

Slovenski sodnik je v tem boju brez orožja. Radi tega bodi naloga slovenskih odvetnikov in slovenskih poslancev, da ubijejo ta sistem, katerega tira ravno Pittreich do skrajnosti.

Prišli smo že tako daleč, da si upa justična uprava odklanjati vstop Slovincem v službo v deželi, ki je popolnoma slovenska; v sodnijah sede sami nemškutarji, kakor v časih ministra Becka. Ta sistem pa se tira do skrajnosti ravno v tem času, ko hoče zavzeti naša zunanja politika drugo, Jugoslovanom prijazno smer. To pač ne bode ugodno vplivalo na jugoslovanske države, ki ne bodo mogle zaupati Avstriji, ki zatira njih rodne brate na tak način. Ali bere Pittreich tako malo časopisov, da ne ve nič o tej novi smeri zunanje politike naše države, da še upa ravno sedaj pritisniti še huje na Jugoslovane? Za ljudsko mnenje, ki je že itak radi tega sistema zelo razburjeno, se ne zmeni Pittreich in pusti, da gineva v našem ljudstvu vera in zaupanje do sodišč. — In to se imenuje justična uprava!

Kranjske deželne električne centrale.

Piše ing. M. pl. Šuklje.

VI.

Gospod ing. A. Klinar, kranjskih inženirjev poglavar, prišel je bil letos v društvenem glasilu »Vijest« priobčevati obširno zasnovano razpravo o deželnih elektrarnah. Obetal si smo si od vespolestovanega avtorja mnogo zanimivega gradiva, a predno so bile naše nade uresničene, je pisatelj odločil pero ter ostavil delo jedva končavši splošni uvod. Vendar najdemo v njegovem spisu marsikako tehtno in pomisleka vredno besedo. Tako poudarja ing. A. Klinar, da je uspešno delovanje teh deželnih podjetij le tedaj mogoče, »ako se bodo ista vodila iz zgolj trgovskega, brezposojnega nadstrankarskega stališča«. V tem pogledu ulegne gospod Klinar doživeti še neljubo razočaranje. Nadalje pa naglašja pisec v »Vijestih«, da morajo deželne elektrarne h konsumu pritegniti ob-

stoječo, oziroma privabiti v deželo novo industrijo, ker le taki velekonsumenti omogočijo izvedljivost celega »velikopoteznega« podjetja. Menda se je pač tudi on že prepričal, da tak račun ne drži, da industrija topot ne bo sodelovala. Pisal sem že obširneje o tem vprašanju. Da so slednjič deželni črnaolci sami prišli do bridkega spoznanja, nam svedoči ravno tozadevni tarif, ki predpisuje veleodjemalcem uprav nemogoče pogoje. Jasno je, deželne elektrarne niti več niso v stanu oddajati toka po ceni, kakor jo zahteva kaloriška konkurenca. In to iz enostavnega razloga, ker so lastni stroški produkcije previsoki. Živa priča v prilogi mojemu mnenju je poročilo ravnatelja ing. D. Serneca, podano v deželnozborniki seji z dne 30. septembra t. l. V celem njegovem poročilu iščeš zama pojasnila, kaj da si deželni blagopohotneži pričakujejo od veleobrti. In neham žalostno in sumljivo se glasi njegova iskrena želja, naj bi se dosegla rentabiliteta deželnih elektrarne »brez priklopite večje industrije, brez obrti«. Ostalo bo pač pri mojem računu, da bo deželno elektriko plačal kmet, oziroma po D. Sernecu — »delavec in kajzar«!

In drago jo bo plačal eden in drugi! Ravnatelj Sernec je z velikim pogumom razkladal v zbornici vesele dejstvo, da bo po novih deželnih tarifih plačeval odjemalec za posamno žarnico borih 80 v na mesec. Samo po sebi se umeje, da ne bo nihče plačal drage instalacije do hiše in v njej, ako si ne omisli večjega števila svetilk, ker bi sicer ravno isto posamezno žarnico obremenil z velikim izdatkom za vpeljavo. Omisli si bo tedaj koj iz početka primerno razsvetljavo. V tem slučaju pa plača isto dražje nego jo plačujemo v Ljubljani! Kajti žarnica, ki zahteva 192 vata, ga velja letnih 9 K 60 v, v tem ko ljubljanski cenik računa za svetilko z 22 vati — le letnih 10 K. Preko 500 ur povprečne uporabe itak ne pride v obče nihče. Pride pa še lepše! Slišal sem od točno poučene osebe, da računajo naši moderni elektroni z velikim dobičkom, kojega naj vrže baš — instalacija. Skoro nisem verjel, da se najdejo dandanes »velikopotezni« podjetniki, ki bi v lastno škodo po tej nezdravi poti ogrožali prospek lastnega podjetja, samo v svrhu da se lahko izplačajo

kakemu ravnatelju iz tega dobička — tantjeme. A vse kaže, da je tozadevna vest resnična. Nikdar mi ni prišlo na um, da bi smel v svoji polemiki naslanjati se na toliko gražani in v istini zastareli ljubljanski mestni cenik! Dobavni pogoji deželnih elektrarn pač ne podajajo točnih instalacijskih cen, omenjajo pa najemnino za elektrosteve. In glej spaka! Ljubljancem plačuje pri 250 vatih instalacije take najemnine 9 K, deželne elektrarne pa zahtevajo za 230 vatov — 9 K 60 v! In zopet: v Ljubljani za 1750 vatov — 16 K, po deželi pa od 1920 vatov — 26 K 40 v! Ako tako vzamemo eno k drugemu, pridemo dejanski do zaključka: Električna razsvetljava iz deželnih central bo očitno dražja od mestne ljubljanske elektrike. Čemu potem toliko gloriože? Če bo gorenjski kmet svoje krave elektr. potom molzel, molži bodo vrhovni pastirji kmeta, poleg njega pa mislim še »delavca in kajzarja«. Samo da se jim to mieko ne bi skisalo!

Električni ensemble deluje z vsemi sredstvi nasilja in lokavosti. Bilo nas je dokaj prič, ko je g. kolega Sernec grozil državnemu inženirju: »Če ne kupite za vašo tovarno deželne elektrike po ceni ki jo zahtevamo, pošljemo politika na Dunaj v ministrstvo in preskrbel vam bo poleg naše elektrike še posebno dolg nos.« — Nemara bo vendar kmalu prišel čas, ko bo konec takemu gospodstvu. Za sedaj naj le še dodam opombo, da opazujem pri naših elektrikih poleg nasilja in lokavosti še nepreprečno, naravnost genijalno nevednost. Se enkrat naj govorim o g. dr. Lampetu. Konstatujem: Ko sem mu prisoljal mnogostransko nadarjenost nisem moža prav poznal. Njegov talent se zrcali s točnostjo fotografije v protokolu komisije obravnave za elektrarno ob Ljubljani. Naj se skrije nekaj slavni dr. ing. E. v. Winkler, izumitelj »Grubenbunda«, pred neprekosljivim inženirjem Tchernakom in njega občudovalcem dr. Lampetom! Čujmo! Čujmo! Deželni odbor ima namen postaviti ob Ljubljani »mnoogo večje motorje«, »ki bodo potem zamoogli dajati vsem konzumentom v Ljubljani in okolici ne le Watt - tok, ampak tudi takozvani brezvratni tok.« Sledi podpis: dr. Evgen Lampe m. p., deželni odbornik. Naj si da

LISTEK.

Onkraj črnožoltih mejnikov.

IV.

(Konec.)

Dan potem pa je bila tja poslana zamujena prošnja in pasport. Tretji dan je prišel uniformiran »policejski« okolišnji (revirinšpektor), na dom, se je vsedel za mizo in si, čeprav je imel pose v rokah, še posebej zapisal vse naše osebne podatke in hudobne namene. Bil je to star, dobrodušen gospod, ki se je zelo opravičeval, da nas vsled predpisa mora nadlegovati in da meni nikakor ni bilo treba radi njega vstajati od obeda — bila je ura pol sedmih zvečer, čas glavnega obeda — in hoditi v drugo sobo, ker bi bil že z mojo leto vse opravil. Ta mož je, kakor so mi zatrjevali, velik poštenjak, prava bela vrana: Ima borih 40 rubljev na mesec, rodbino, je vzel za svojo vrhatega neko siroto, a ni celo življenje še nikdar vzel nobenega ponudeneega mu denarja. Tretji dan, ko nas ni bilo doma, je pa prišel še »policejski« št. 2, namreč civilni organ politične (ne varnostne) policije in teta mu je morala podpisati re-

verz, da jamči s svojo osebo za to, da ne bomo delali nobenih držav ali carju nevarnih komedij, z drugo besedo, da mi ne bo padla, če bom robec iz žepa vlek, slučajno bomba na tla. Čez par dni smo dobili pose nazaj z beležko v njih, da imamo pravico 6 mesecev v Rusiji prebivati, pred pretekom tega roka je prošnja za nadaljnje bivanje z razlogi ponoviti. Predno smo Rusijo zapustili, smo morali pose zopet k policiji poslati s prošnjo, da smemo iz Rusije ven. Dobili smo dotično dovoljenje vpisano v pose. Ko je tako dovoljenje dano, se pa mora Rusijo vsaj v 3 tednih zapustiti. No, in ko smo v Abo na Finskem stopali na parnik za Stockholm, nas je že čakala poslednji-krat ruska policija in pokukala v pose, če imamo pač dovoljenje, zapustiti Rusijo. To so sitne formalnosti, ki gotovo zelo zadržujejo tujski promet. A kdor se jim podvrže kot nekaj samoposebi umljivemu, ima ravno tako mir, kakor kje drugje na svetu. Se mora pač s tem računati. Za ljudi seveda, ki imajo po mnenju policije maslo na glavi, je to omrežje večne kontrole nekaj zelo britkega in težko se je izmuzniti človeku, ki ga lovi politična policija, neopažena mu iz Rusije. Mogoče je to le s tuji »bumagami«. Bogve, odkodi so Rusi za »popir« dobili besedo »bumaga«?

Izhajal sem pravzaprav v svojem pripovedovanju od Gastinnega dvora, a zašel sem na čisto druge predmete. Naj torej zakončam svoje današnje kramljanje z nekaterimi opazkami o kupčijstvu.

V Gastinnem dvoru dandanes niso več prve vrste trgovine, temveč bolj srednje kakovosti. Vendar se tam dobi skoro vse, razven jestvin. Presenetilo so me na zadnji strani poslopja se nahajajoče zlatarske in draguljarske prodajalne. Njih posebnost so uralski kamni, zlasti nakiti iz bledozelenih akvamarinov. Videl sem tamkaj zavratna vesila po 15 do 20 tisoč rubljev, srednji akvamarin, hrušen na 4 vogle, tako velik, kakor škatljica žveplenk. Navadno so glavni kamni akvamarini, zveza je pa iz briljantov. Tudi iz biserov je najti krasne kolijaje, potem pa ikone (sveče podobne) iz čistega zlata — le obrabi so na porcelan slikani — oblika svetnikov je pa iz samih biserov in demantov. Tudi je mnogo ruskih barvastih emajliranih zlatih pivskih posod v starodavnem slogu. Tak posoda, ki služi lahko tudi za žardiniero, ima obliko sedeče race, ki je na hrbtu odprta. Vidi se jih vseh velikosti, a tudi najmanjše so strahovito drage, velike pa po več tisoč rubljev. Da ne manjka čisto briljantnega nakitja, se razume. Pa so mi dejali, da te prodajalne nikakor ne

nudijo najboljšega, da so še veliko dragocenejše in dražje stvari dobiti izven Gastinnega dvora. V ostalem so v tem dvoru prodajalne knjig in popirnih izdelkov, lovskega orožja in sportnih potrebščin, manufakture, vojaških uniform in pokrival, modne konfekcije, galanterije, igrače, cerkvenih paramentov, čevljev, čilimov, svile, čipk itd. Izven prodajalnice, kar v arkadah, so še kramarji, ki prodajajo obleko, čevlje, igrače, ikone, »spomine na Peterburg«, domače ruske kmečke čipke (ki niso drage, a prav lepe), in drugo. Mnogo je v Peterburgu starih sloviti trgovin, ki pa izgledajo tako, da bi zunaj misli, da je to kaka kramarija. Na Njevskem in drugje je še mnogo starih hiš, ki nimajo nobenih pravih izlozb in vidi se semintja še prodajalne, ki imajo za izložbo navadna okna, kakor pri nas predmestni branjevec. V nekatere trgovine se mora iti navzdol, kakor v klet, ker so cestne kasneje regularile, nego je bila tista hiša zidana. Znotraj pa so vse boljše trgovine distingirano opremljene in takoj opaziš, da si prišel v tojšjo prodajalno. Kar je pa novih trgovin, t. j. novih trgovinskih poslopij, so to večinoma impozantne palače iz čistega finskega granita, v severnjaškem slogu, z reliefi ali bronastimi figurami na fasadi in z izložbami, ki gredo skozi vsa nadstropja.

Na Njevskem je zelo težko dobiti hišo naprodaj, se predobro obrestujejo, in zato se ta prometna žila glede trgovinskih prostorov le počasi prenavlja. Reklama je sploh nekaj, česar Rus še ne razume posebnosti in tudi ne ceni. Da, tistega, kdor dela veliko reklamo, imajo takoj za nesolidnega in za nobel velja le, da se trgovec prav nič posebno ne trudi dragati s svojim blagom občinstvo pod nos. Zato tudi nimajo nobenega smisla, da bi izložbe s posebnim okusom prircali. Postavijo vanje brez fantazije in ljubezni do stvari pač toliko predmetov, kolikor jih ima prostora. Če hočeš, pridi kupovat, če pa ne, češ, pa pusti — ta vtis mi je delala vsaka trgovina. Tudi izbira je v detajlu zelo enostranska; kar ni domačega blaga, kar je importiranega iz Nemčije in od drugod, je strašno navadno, a neprimerno dražje, nego na Njevskem ali pri nas. Celotipično ruskih igrač, rezbarij, vezanj itd., kakoršne navadno tuji kupujejo za spomin, je le malo dobiti in se menda s tem pečata le dve trgovini v celnem Peterburgu! Veliko večjo izber ruskih igrač in predmetov sem kasneje našel — pri Wertheimu v Berlinu! Pri nas, na Njevskem, Švedskem, v Švici, Italiji te s takimi predmeti kar preplavljajo. Celotipični razglednici najkarakterističnejših pogledov Peterburga skoro ni dobiti.

razložiti častiti gospod po kakem laži-strokovnjaku to izvršno Tscher-makovino. Takemu devištvu jaz ne pridem do živega. A tri dni kasneje, dne 20. marca l. 1913., neposredno po famozni zgodovinski seji deželne odbora kranjskega, v koji je elektriška večina posegla po skrajnih sredstvih umazane konkurence, — prinesel je načelnik deželnih elektrumov nov dovtip, ki skoro še pre-sega po drznosti onega prvega: »Naša izvajanja glede brezvalne struje izpolnjujejo opozarjamo na to, da je... prenešana energija funkcija kvadrata koline fl. Iz te fundamen-talne formule sledi jasno, — no se-veda, da je ista napačna! Kajpak da sledi tudi podpis »dr. Evgen Lampe m. p., deželni odbornik«. Eventuelno naj si gospod poišče zo-pet pouka pri kakem »laži - strokov-njaku«. Kajti meni zastaja sapa. Vajen sem dokaj nerodnih odgovorov v šoli, a vsaka potrpežljivost ima svo-jo mejo.

Ne omenjal bi teh polomij dež. odbornika, ko ne bi bila žalostna istina, da zastopnik dež. odbora s takimi in podobnimi argumenti ogroža življenske interese mesta ljubljanskega. Tukaj pa moram zavrniti tudi gospoda ing. A. Klinarja, ki je žal v istem času, ko se je započela borba med ljubljanskim mestom in dež. odborom radi centrale ob Ljubljani, priobčil krivične besede: »Učinek tega kompromisa (med dež. odborom in c. kr. upravo drž. železnic) je... zlasti ta, da merodajna politična ob-lastva, katerim pristojajo podelitev vo-dopravnih koncesij v vseh konkretnih slučajih, v katerih bo odločiti v smislu vodopravnega zakona o večji narodnogospodarski važnosti, ... ne bodo prišla v prav nobeno zadrego, kateremu načrtu gre v tem oziru prednost.« Da je tako naziranje po-polnoma napačno ne le v konkretnem slučaju, ampak da je celo v principu napačno, to bom povsem razvidno dokazal v poglavju, ki še pride.

Naše razmere.

(Govor dež. poslanca dr. Vekoslava Kukovca na glavnem zboru na-rodne stranke za Štajersko.)

»V državnem zboru na Dunaju se narodna stranka tudi preteklo leto seveda ni udeleževala. Tozadevno celotno zastopstvo, pa tudi vsako od-govornost za varstvo pravic našega naroda nosi sedaj le nam nasprotna klerikalna stranka, ki je z volilno na-silnostjo pridobila vsa slovenska štajerska poslanska mesta. Za nas kot stranko je pa velikega pomena, da slovenska klerikalna stranka za naše ljudstvo na Dunaju v zadnjem času ni dosegla sploh nikakih uspe-hov, niti na gospodarskem polju, tem manj pa v narodnem oziru. Obžalo-vati moramo seveda kot Slovenci te neuspehe slovenskega zastopstva na Dunaju. V kolikor so klerikalni po-slanci v državnem zboru tu pa tam nastopili za varstvo naših narodnih pravic, so storili to nerodno ali ne-dosledno ter so se vedno brez uspe-hov umaknili. Temu primerno se je pa tudi zaupanje v politiko klerikal-nih poslancev na Dunaju zelo oma-laj in nikjer, niti med pristnimi pri-vrženci te stranke po deželi, niti umetno ni mogoče vzbuditi kakega navdušenja za stranko, ki je mnogo obljubovala, toda po svojih poslan-cih nikjer ni bila na svojem mestu.

Štajerski deželni zbor je tudi preteklo leto spal spanje pravičnega,

Moral sem si svojo zbirko nabaviti po desetih ali še več prodajalnih in zelo iskati, da sem kaj našel. Kraso-te, katere bi drugje reproducirali v fotografiji, fotokromiji, z akvareli, oljnatimi slikami, in bi od tega obrta kar cel sloj živel — ostajajo v Peter-burgu nefotografirane in nenaslika-ne. Nobenega smisla za tujsko indu-strijo nimajo. Le sluge in mežnarji po cerkvah iščejo z razlaganjem od-tujca kaj zaslužiti in ravno to je ti-sto, kar ti je tudi v Italiji in drugje najzoprneje. V celih treh tednih sem videl enega samega človeka z Bäd-ckerjem v rami. To je bilo v Pavlov-sku blizu Peterburga, kjer je vsak večer simfoničen koncert. Izvenruski tuji res ne hodijo v Rusijo, vsaj v Peterburg ne, in domačini se nič ne trudijo, da bi jih privabili. Vidiš pa Kavkazce, Perze, Gruzince, Kitaj-ce itd. Včasih pa vendar slišiš toliko nemščine, da se čudiš. A to so veči-roma stalno naseljeni Nemci, tr-govci, bančni uradniki ter njih rod-bine.

Za tujca je tudi to nerodno, da ni v celem Peterburgu skoro nobene kavarne, kjer bi si malo odpočil. Celo gostilno, če je ne iščeš v hote-lu, je težko najti. Pa o tem in o nači-nu življenja domačega prebivalstva prihodnjic.

Dr. M. Zarnik.

(Sledi N. Čanek.)

ker slovenski klerikalni poslanci, ki imajo izmed 13 slovenskih poslan-skih mest 12 v svojih rokah, niso privolili v mirno, stvarno gospodar-sko delo v deželnem zboru. Klerikal-na stranka je skušala tudi v ti zadevi javnost od slučaja do slučaja varati, rekoč, da ne more pripustiti rednega dela v deželnem zboru, ker se nam ne priznajo naše pravice. V resnici pa niso imeli niti sposobnosti, niti dobre volje za redno delo. Če bi se bilo šlo klerikalnim poslancem odkritosrčno le za varstvo pravic na-šega ljudstva na gospodarskem in kulturnem polju in ne za strankar-sko klerikalno politiko in za brez-poselnost, bi bila njih dolžnost, or-ganizirati ves narod, brez razlike strank, za uspešni boj proti nemški večini. Poudarjam pa tudi letos, da temu ni bilo tako, ampak da so kleri-kalni politiki hodili svojo pot, brez trdnih in jasnih ciljev, in da sploh v narodnem občinstvu niso niti iskali opore, za njih baže narodni boj proti Gradcu. Vsak boj za narodna prava je pa še zmiraj bil brezuspešen, ako voditelji niso imeli v celem narodu zaslonbe in ako te zaslonbe sploh iskali niso.

Ker je pa klerikalna stranka vsaj na zunaj poudarjala, da se ji gre za boj za narodne pravice slovenskega naroda, zato narodna stranka kot taka postopanju klerikalne stranke nikjer ni izrecno nasprotovala, ako-ravno smo bili polni nezaupanja na-sproti vsaki potezi v klerikalni poli-tiki, ki se je še malokdaj izkazala kot odkritosrčno narodna. Ker nismo bili poučeni o pogojih uspešnosti od klerikalcev vpriporjenega boja proti Gradcu, nismo imeli vzroka zadu-šiti izraz ljudske volje in ljudskega mnenja. Naše slovensko ljudstvo na Štajerskem je pa pri svojem praktič-nem razumu prišlo skoro vseskozi do spoznanja, da se boju klerikalcev zo-per deželni zbor ne more zaupati. Velik nered pri okrajnih cestah in drugih panogah deželnega gospodar-stva je vzbudil tudi v slovenskem kmečkem prebivalstvu nevoljo in ne-zaupanje nasproti postopanju kleri-kalcev glede deželnega zbora, katero nezaupanje je postalo čim dalje bolj očitno.

Jaz sem stopil tekom leta z ljud-stvom ponovno na javnih shodih v dotiko, da kot poslanec izvem njego-vo mnenje in njegove zahteve glede štajerskega deželnega zbora ter sem poizvedel povsod, da se ljudstvo iz-raža proti nadaljevanju obstrukcije, ker nima zaupanja v uspešnost iste. Po celi deželi se je začelo tudi po-novno živahno gibanje, ki je zahte-valo delavnost deželnega zbora, da se morejo urediti sedanjemu času pri-merno učiteljske plače. Narodna stranka je seveda svojemu prepriča-nju in svojemu programu primerno to opravičeno zahtevo, ki je postala obenem važna slovenska narodna zadeva, odobravalna in podpirala. To je nam bilo tem lažje mogoče, ker se je vključil nazadnjaškemu hujskanju nasprotnikov naše kmečko ljudstvo pokazalo kot pravično tudi nasproti učiteljskemu stanu in šoli ter se je n. pr. na javnem shodu v najbolji klerikalnem slovenskem okraju kozjan-skem, v Podsredi, sklenilo zahtevati, da deželni zbor uredi na pravičen način vprašanje učiteljskih plač. Kleri-kalni deželnozborni klub, kakor iz njegove zadnje izjave posnamemo, sam ni mogel ostati gluh proti opravi-čenim zahtevam cele dežele v tem vprašanju ter je sedaj vsaj načelno priznal potrebo zboljšanja učiteljskih plač. Narodna stranka vidi v tem pri-znanju klerikalnega vodstva zmago nad nasprotniki šole, kateri se kon-čno niso mogli vsaj načelno še nade-lje ustavi v nasprotje z opraviče-nimi zahtevki učiteljstva. Ali bodo besedam sledila tudi dejanja v de-želnem zboru, še sicer ni gotovo, vendar je pa gotovo, da se bode vsaj deloma ugodilo zahtevam učiteljstva v štajerskem deželnem zboru, če ne v soglasju s slovenskimi klerikalci, pa brez njih.

Ako smemo verjeti časniškim prerokovanjem, spremenil je sloven-ski klerikalni deželnozborni klub zadnje tedne glede delazmožnosti štajerskega deželnega zbora sploh svoje stališče. Prepričan sem, da se je mogel temu stališču prilagoditi klerikalni klub le vsled sile razmer in da obvaruje stranko še večjega poloma. Ker se je ljudstvo po večini izreklo proti obstrukciji in za delav-nost zastopstva, mora nas kot prija-telje ljudstva seveda veseliti, da se je končno morala tudi klerikalna stran-ka udati temu pritisku.

(Dolge prihodnjic.)

Deželni zbori.

V nižjeavstrijskem deželnem zboru je predložil poslanec Richter predlog, v katerem pozivlja deželni odbor, da naj predloži zakonski načrt glede uvedbe davka na vstopnice h kinematografskim predstavam. V

isti seji je vložil poslanec Tamossino vprašanje na namestnika ter ga po-zval, da naj pojasni zadevo sanacije Južne železnice, zlasti z ozirom na 7% doklado na tarife državnih že-leznic. Zahteval je, da se v interesu vseh prizadetih pokrajin ta doklada odpravi.

Solnograški deželni zbor se je bavil z javnim cestnim redom, z vprašanjem ustanovitve deželnega doma za slepe, z vprašanjem javno-sti tekočih voda, ustvaritve prava glede prevoza električnih napeljav in komisije za alpske vodne moči. — Daljša debata se je vnela glede pre-liminarija deželnega fonda za 1913 in učiteljskega pokojninskega fonda za 1913. Upravičena kritika se je obra-čala proti temu, da ni prišel na dnevni red redni proračun. Prihodnja seja bo v petek.

Nadomestna volitev na Dunaju.

Danes od 6. zjutraj do 5. popol-dne se vrši na Dunaju v okraju Le-poldstadt nadomestna državnozbor-ska volitev za preminulim poslancem Schummeierjem. Krščanski socijalisti kandidirajo za poslance dr. Matajo, socijalni demokrati pa so postavili za svojega kandidata privatnega uradnika Matijoa Elderscha. Priča-kovati je zelo burnih volitev.

Dogodki na Balkanu.

Tretja balkanska vojna.

Srbi so z občudovanja vredno hitrostjo skoraj popolnoma pregnali Albance preko svojih mej, Albanci pa kljub temu, da so bili povsod straho-vito poraženi in da so izgubili več ti-soč mož, ne marajo mirovati. Alban-ci pošiljajo manjše čete še vedno na srbska tla in v obmejnih krajih se vrše dan za dnevom strahoviti boji. Srbi so se hoteli striktno držati sklepov londonske konference, nika-kor pa niso primorani, da bi respek-tirali pod vsakim pogojem te sklepe. Če Arnavti ne bodo mirovali, bodo Srbi primorani prekorati mejo, da napravijo red v državi, ki pomeni večno ogroženje srbskega življa. — Tem boji bo to potrebno, ker se po-javljajo na vzhodnih srbskih mejah nevarni znaki prihajajoče četrte bal-kanske vojne.

Srbija se tudi prav resno pri-pravlja na tako akcijo proti Albaniji. Iz Soluna poročajo, da čaka general Ivanović v Bitolju na zadnja ojače-nja, da zasleduje Albance tako dolgo, da popolnoma stre njih odpor. Zatr-juje se, da ima povelje, da na vsak način, če pride do skrajnega, prodre do Drača.

Kako prijetno je živeti v novi Albaniji, dokazujeta tudi dva dogod-ka, ki z bengalsko lučjo osvetlujeta razmere v tej roparski državi.

Iz Janine namreč prihaja vest, da je sprejel grško prebivalstvo v Korici sklep, ki pravi: Z ozirom na grožnjo nevarnost, da se priklipi Korica Albaniji, je sklenilo prebival-stvo Korice, da se proti eventualne-mu takemu sklepu mejne komisije bori do skrajnega. Vsi možki od 18. do 40. leta bodo tvorili bataljon na-rodne obrambe ter imajo same eno devizo: Unija ali smrt! Panepirotski komite narodne obrambe ima naro-čilo, da stori vse potrebno za oboro-ženje prebivalstva.

Druga zadeva pa se tiče bojev med Albanci samimi. Iz Janine nam-reč poročajo nadalje, da je del pro-vizorične albanske vlade vztrajal pri zahtevi, da se sedež provizorične vlade preloži iz Valone v Tirano. Vsled tega je odpisal Izmail Kemal oborožen oddelek proti pristašem te ideje. Vnel se je krvav dvodnevni boj, v katerem so zmagale čete Iz-mail Kemala.

Pa naj še kdo reče, da evropski diplomati niso našli najboljšega sred-stva, iztrebiti Albance!

Pred četrto balkansko vojno.

Poročali smo snoči o novih tur-skih predlogih, o katerih se zatrjuje še sedaj, da so za Grško popolnoma nesprejemljivi.

Vesilese pravijo sicer, da so za mirni sporazum in da bi rade prepre-čile novo vojno, store pa ravno na-sprotno od onega, kar bi moglo ohraniti mir. Kljub temu pravijo, da bi šle v skrajnem slučaju celo preko prijateljskih nasvetov. Če mislijo s tem kako demonstracijo vojnega bro-dovja, potem že lahko danes reče-mo, da iz te igre ne bo nič. »Times« poročajo o željah vesileš iz Carigrada, da bi vesilese pač želele, da pride med Turčijo in Grško do direktnega sporazuma zaradi otokov v Egejskem morju. Porta pa želi odločitev s strani vesileš, ker ve, da bi bila ve-čina vesileš za to, da pripadejo otoki pred Dardanelami in otoka Kios in

Mitlene Turčiji. Grška pa teh otokov pod nobenim pogojem ne vrne Tur-čiji in raji prične zopet z vojno.

Z ozirom na napeto razmerje med Turčijo in Grško, pa se tudi Bol-garska mrzlično pripravlja na novo vojno, ki velja seveda v prvi vrsti Srbiji. Da je morala na te vojne pri-prave Bolgarske Srbije primerno odgovoriti, je jasno. Kralj Peter je tudi takoj podpisal ukaz, da se uvede z ozirom na red in mir po celi Srbiji

vojno stanje

in se vpelje vojaška uprava.

Do sedaj še ni padla odločilna beseda, vojnega stanja pa nobena iz-med balkanskih držav ne more dolgo vzdržati, zato morajo prinesiti že naj-blizji dnevi odločitev: ali vojna, ali mir.

Štajersko.

Štajerski deželni zbor — dela-zmožen. V ponedeljek popoldne je bil po seji Slovenskega kluba v Maribo-ru poklican dr. Korošec k namestni-ku in je tam odobril iste Claryjeve posredovalne predloge, katere je v soboto že sprejel nemškonskijski na-večina, zavrnivši propozicije Slo-venskega kluba za ustavljenje ob-strukcije. Ti-le Claryjevi posredo-valni predlogi vsebujejo sledeče točke: 1. Deželna doklada na pivo se zviša od 2 na 4 K. 2. Učiteljstvu se nakaže do regulacije plač, začasno pa za l. 1914 draginjska doklada v znesku 1,200,000 K. 3. Ustanovi se več novih meščanskih šol, med nji-mi ena s slovenskim poučnim jezi-kom in sicer takrat, ko dobi dežela predokaze iz malega finančnega na-črta ali ko se po l. jan. 1914 zvišajo dež. doklade. 4. Sklene se davek na vrednostni prirast zemljišč. 5. Služ-bena pragmatika za deželno uradni-stvo in uslužbenstvo s l. jan. 1914 po vzorcu one, ki je sklenjena v držav-nem zboru. 6. Ustanovitev sloven-ske gospodinske šole v St. Jurju ob J. ž. in sicer z državnimi sredstvi. 7. Zopetno izplačevanje podpor za ceste in sicer s l. januarjem 1914. 8. Zopetno izplačevanje brezobrestnih posojil za vinorejce. 9. Najetje dežel-nega posojila za pokritje nezaloženih dolgov, ki jih je napravil deželni od-bor. 10. Rešitev raznih manjših predlog. Ti le Claryjevi pred-logi predstavljajo delavni pro-gram za jesensko zasedanje deželne-ga zbora, ki se skljuje najbrže že za petek dne 10. oktobra. Opozarjamo na izvajanja dež. posl. dr. Kukovca na glavnem zboru Narodne stranke, ki se tičejo obstrukcije v deželnem zboru in pridobitev obstrukcionis-tov. »Straža« je priobčila v pone-deljek uvodnik, ki pa je bil napisan pred Koroščevo pogodbo z namest-nikom, v katerem pravi, da ima Clary s svojimi posredovalnimi predlogi le eno skrb, da ugotovi nemški večini. O stvari bomo pa sicer še govorili. Želimo z ostalim štajerskim prebi-valstvom vred, da bi deželni zbor v resnici koristno in plodnosno de-loval.

»Oktoberstvo slavje« Zveze na-rodnih društev, ki se je slavilo v ve-likem obsegu minulo nedeljo v vseh zgornjih prostorih Narodnega doma, je bila ena izmed najlepših prireditev, kar sem jih letos videl na Šta-jerskem. V veliki in mali dvorani, v vseh čitalničnih prostorih in veliki čakalnici pred denarnimi zavodi, povsod so pod spretnimi rokami na-ših dam nastali lepi šotori; posebno pozornost je vzbujala gostilna »pri Kani Galileji« v čitalnični knjižnici, za katero je naslikal dekoracije in originalni plakat iz posebne prijaz-nosti g. prof. Žmitek iz Ljubljane. Ob mraku je koncertiral v veliki dvorani pomnožen orkester celjske godbe pod osebnim vodstvom ka-pelnika g. Engererja. Koncert je bil po splošni sodbi izborni podan in je pokazal v ugodni luči preobrat in napredek, ki se je pri celjski sloven-ski godbi izvršil. Potem je nastopil celjsko pevsko društvo s prilično 50 pevskimi in pevci. Skladatelj g. dr. A. Sch w a b je osebo dirigiral dve svoji znani, vedno novi in vedno lepi pesmi: »Zlato kanglico« in »Dobro jutro«. Aplavz je bil tako buren, da se je moralo ponavljati. Šolski vodja iz Solčave, g. Branko Zemljčič je nastopil kot solist. Njegov simpati-čen glas nam je Celjanom že znan in zato nismo štedili s priznanjem. Dramatično društvo je vpriporilo ša-lljivo enodejanko »Na mostu«. Sode-lovali ste gospa Ela dr. Kalanova in gđ. Gizela Četinova, dalje g. Stibler, Vojska, Voš-njak, Perc, Videmšek in Grobelnik. Po koncertu in pred-stavi se je razvil v veliki dvorani ples. Po šotorih in gostilnah je bilo seveda celi večer veliko življenja. V veliki dvorani smo imeli priliko po-kušati »Haloške bisere« iz kleti »srb-skega Petra« (g. Mahoriča) in gospe Zupančič iz Pulja. Proda-

jale so te »bisere« gospa Emica dr. Gosakova, gospodični Marica Mahoričeva in Minica Šego-va ter gđ. Germ in Kocijan. »Suho robo« so nam z velikim uspe-hom ponujale gospa Ela dr. Kala-nova, Valerija Cvenklova in Marica Stiblerjeva. V japon-skem bazariju ste bili gospodični Ma-rica Veršecova in Finica To-mazinična, v tobakarni gospo-dične Minka in Cirila Banova ter Zofka Kovačeva, pošto je oskr-bovala gospa Vera Založniko-va; v okusno opremljenem cvetli-čnjaku so sodelovale gospodične Jo-žica Gregorinova, Malči Ko-koljeva in Malči Reberšako-va; v »Kani Galileji« se je točilo vi-no Mahusovo in Balonovo z Bizeljskega; sodelovale so tam Bi-zeljanke, potem gospodične Mori-ceva, Drogenikova in Čer-nelčeva iz St. Petra ter Schweigerjeva iz Brežic; vin-ska poskušnja v čitalnični bralni dvorani je seveda tudi privabila ne-malo prijateljev finih vin, ki so jih poslali Petovar in Rajh iz Jeruzale-ma, gospa Omulčeva iz Ormoža, Fric Semlitsch iz Ljutomera, Južno-štaj. vinarska zadruga v Gaberju pri Celju in pa precejšno množino tvr-dka Norbert Zanier v St. Pavlu pri Prebodu. Sodelovale so tu dame Eliza Kunejeva, Anica Salmi-čeva, Nina Kunejeva, Milica Hočvarjeva in Ivanka Vid-marjeva; pomagal je marljivo g. Benjamin Kunej. V mali dvorani je bil nameščen bufet; sodelovale so gospe Anica dr. Kukovčeva, Mira dr. Karlovškova, Lina Gražarjeva in gđ. Marica Kopačeva. V kavarni so se trudi-le gospe Benčanova in Ko-kočova ter gospodične Simo-niškeve, pivo so prodajale gospe Kapusova in gospodični Katica Predanova ter Gabriela Ce-rar, vino iz sodov pa gospa Loti Mirnikova s hčerkami ter gos-podična Zorka Cizelj. Pozabiti tudi ne smemo originalne planinske koče; utrujenim hribolazcem se tam stregli gospe Perčeva in Blago-vičeva. Vsem sodelujočim da-mam gre za njih napor in požrtvo-valnost iskrena zahvala. Obisk je vsled nestalnega vremena nekoliko trpel in je bil manjši kot lansko leto, upati pa je vseeno še na lep gmotni uspeh. Posebna zahvala gre onim posetnikom, ki so došli iz oddaljenih krajev in pa damam iz Ptuja, Bizeljskega, Brežic, St. Petra pod Sv. gor. in iz Savinske doline, da so nam došle pomagat in olepšati slavnost. Bilo je to »oktoberstvo slavje« dobro pripravljeno ter izpeljano in bo ostalo vsem v prijetnem spominu.

Z Bogom se je prepiral. Pod tem naslovom je priobčil »Slov. Narod« v 226. številki notico »Izpred sodi-šča«, da je neki Alojzij Kavčič Boga preklinjal, ker je ustvaril točo, ki je, kakor mu je to njegov pivski tova-riš Jože Šef pravil, napravila veliko škodo po vinogradih v okolici Ormo-ža in Sv. Tomaža. Možakarja nista imela prav, kajti toče okoli Sv. To-maža in v ormoški okolici vobče letos ni bilo, vzela je le središče polje in ozko črto čez Kog. Nasprotno, vi-nogradi ormoškega in ljutomerskega okraja kažejo letos izbornu, les je popolnoma dozorel, prišel se je čas slajave, katero močno pospešuje prav topla in suha vreme ter jug. Kupčija z letnikom 1912 je že zdav-naj ponehala; vsi konzumenti, vin-ski trgovci in krčmarji, vsi čakajo novega mošta, koljega cene bodo, kakor se v obče domneva, od 60 v in višje. Sedaj se berejo zgodnje vrste, katerim muhe, ose in sršeni ne dajo več miru; obča trgatve se pa bo pri-čela po 15., ako bo le vreme ostalo stalno toplo in suho.

Iz Brežic. Po dolgem odmoru vpripori Čitalnica v Brežicah v ne-deljo, dne 12. oktobra t. l. ob 7. zve-čer v brežiškem Narodnem domu gledališko predstavo. Igra se burka »Vražja misel«, ki bo s svojo vele-komično vsebino gotovo vsakega obiskovalca zadovoljila. Ker se predstava konča že ob 10. in ker je Čitalnici nujno potrebno novih kulis, se pričakuje obilna udeležba.

V »Gospodarskem Glasniku« št. 19 čitamo v poročilu o zborova-nju kmetijske podružnice v Vučji vasi to-le: »Prav umestna je bila po-šalica o nekem, ki je baže v svoji naivnosti nasvetoval, naj naša drža-va zmanjša svoj veliki dolg s tem, da si da natisniti za par milijardov ban-kovcev!« Gospod Vl. Pušenjak, s tem besedami vendar niste cikali na vašega političnega somišljenika drž. poslanca Brenčiča?

Vinogradniki! Iz ljutomersko-ormoških gorc nam pišejo: Čas tr-gatve in obenem kupčije z letošnjim pridelkom je tu. Potrebno je, da se ne prenegamo z bratavo, pa tudi ne s prodajo. Čakati moramo torej do skrajnosti s trgatvijo, cene pa ne

smemo nastaviti pod ono lanskim kislin vin. Se nobeno leto se ni tako nestrpno čakalo na novi pridelek kakor letoš. Če nočemo torej sami sebe oškodovati, držimo se dosledno gornjih dveh nasvetov.

Iz Pilec. S prihodnjim tednom pričnemo z vinsko trgovatvijo. Pridelka bo manj ali bo boljši. Portugizec je že splošno potrigan; ima 20—22 stopinj sladkorja in se ga plačuje do 58 kron hl. Mošt iz ostalega grozdja tehta 18—22 stopinj. Vabimo vinske kupce.

Drobne novice. Prestavljen je stavbni pristav Emil Turba iz Tridenta k oddelku za oskrbovanje proge J. ž. v Celje. — Odlikovan je instrukcijski podčastnik pri deželni ožročniški poveljstvu v Gradcu Mihael Slavič za 36letno službovanje z zlatim zaslužnim križcem. — Petdesetletnico je obhajala v soboto na slovesen način graška trgovska akademija. — Zaradi krize je bil obsojen Jakob Novak, gostilničar pri Sv. Lovrencu nad Mariborom na teden dni strogega zapora. — Za častnega občana je imenovala občina Partinje lenarčnega župnika Janžekoviča in sicer zaradi napadov, ki so jih naperili proti narodno čutečemu župniku Janžekoviču nemški listi.

Koroško.

Prodiranje Nemcev na Koroškem. Nadaljevala je včerajšnja izjava glede solstva na Koroškem priobčujoč danes en odstavek že omenjenega članka in sicer odstavek, ki se tiče solstva v Celovcu samem. Mesto Celovec ima po štetju l. 1900 23.174 prebivalcev in med temi, od številnih vojakov, samo 438 Slovencev. V resnici jih je seveda več, toda večina je, žalibog, nezavedna in narodno popolnoma zanemarjena. Slovenski otroci so v Celovcu izročeni germanizaciji na milost in nemilost. V vseh šolah v Celovcu se poučuje samo nemško in v sedanjih razmerah bi bil tudi brezuspešen vsak poizkus za ustanovitve slovenske šole v Celovcu. Čeravno je dobra polovica priseljencev z dežele slovenskega rodu, je ta že od doma narodno mlačna in nezavedna, da ni upati v kratkem, da bi se v Celovec priseljeni Slovenci ohranili in pomnožili. V Celovcu so gimnazija, realka, učiteljske, deška in dekliška meščanska šola ter pet deških in pet dekliških ljudskih šol in še nekaj institutov. Ljudske šole poseča okoli 3000 otrok; koliko je med temi v resnici slovenskih, se ne ve, na vsak način pa jih bo posebno v št. Rupertu precej, ker v tem kraju stanuje mnogo delavcev in delavk. Ti otroci se izgubljajo za Slovence brez vsake pomoči.

Ženo odpeljal. V noči od sobote na nedeljo je izginila tesarju Bergincu v Beljaku žena. Vzela je s sabo dva najmlajša otroka in ves denar, katerega ji je mož v soboto zvečer izročil. 5 nepreskrbljenih otrok pa je pustila možu. Žena je pobegnila z nekim 27letnim Ivanom Faschingom, doma na Zg. Štajerskem, ki je bil pri Bergincu na hrani. Pobegnila sta brzkotne v Nemčijo, ker je Fasching že preje večkrat pravil, da bi šel rad na Nemško.

Velika tatvina. V noči od ponedeljka na torek je ukradel nekdo posestniku in gostilničarju Roku Lesjaku v Rechbergu pri Železni kapli iz zaprte omare 1028 K v bankovcih in zlatu in v srebru. Tatvino je brzkotne izvršil oženjeni ključavničarski pomočnik Josip Huber iz graške okolice. Huber je delal pri Lesjaku in prišel tudi v sobo, kjer je bil denar. Še predno je dovršil svoje delo je izginil, Lesjaku pa je pustil svojo delavsko knjižico in nekaj stare obleke. Pobegnil je brzkotne v Celovec.

Primorsko.

Goriški deželni zbor. — Tretja seja. Ponedeljkovi seji je predsedoval deželni glavar dr. Faidutti, navzoči so bili vsi poslanci. Na dnevnem redu je bilo 66 točk, večinoma prošnje za podpore in poročila o računskih zaključkih in proračunih raznih deželnih skladov. Odsotnost je upravičil pismeno virilist kneznadškof dr. Sedej. Poslanec Fon je vložil predlog za podaljšanje roka za povrnitev brezobzornosti državnih in deželnih posojil za 5 let in za zvišanje naklade na pivo od 4 na 8 kron na hektoliter. Predložene so bile deželni zboru tudi volilne listine in nekaj cestnozaznanskih načrtov. Vložene so pritožbe proti deželnozbornskim volitvam v italijanski mestni skupini in v italijanskem veleposelstvu. Glede volitve v italijanskem veleposelstvu je prišlo do precej ostre debate, katere se je udeležil tudi de-

želni glavar. Poslanec Bombig je predlagal, da naj se izroče volilne listine verifikacijskemu odseku z nalogo, da poroča o njih še tekom tega zasedanja. Slovenci so predlagali, da naj verifikacijski odsek sam določi, kdaj bo poročal. Sprejet je bil prvi predlog z vsemi italijanskimi glasovi. Daljša debata se je razvila tudi o predlogu posl. Fona glede zvišanja naklade na pivo. Fon je predlagal, da bi se takoj sklepalo o tem zakonskem načrtu, toda ta predlog je propadel in načrt je bil izročen finančnemu odseku. Koncem seje so se čitale interpelacije poslancev Rutarja, Kovača in dr. Gregorčiča v zadevi uravnave potoka Verse, avtomobilskega poštnega prometa Gorica-Postojna in vporabe tudi nezemljene posode v letošnjem vinskem prometu. S tem je bila seja zaključena.

Rekurz goriškega mestnega sveta — zavrnjen. Upravno sodišče je zavrnilo recurz goriškega mestnega sveta glede odvzeta volilnih agend po tržaškem namestništvu. Namestništvo je bilo prisiljeno storiti zaradi volitev skrajne korake proti goriškemu municipiju. Umevno je, da je upravno sodišče recurz odbilo, posebno ker je bil ta korak namestništva skrajno potreben v varstvo zakonov in ker v tem koraku namestništva ni bilo nič nepostavnega.

Nemška realna gimnazija v Gorici? V takozvani »nemški« realni gimnaziji v Gorici je uveden učni načrt za realne gimnazije samo v prvem razredu. Na celi gimnaziji se je vpisalo 540 učencev. Med temi pa je komaj 70 Nemcev, ostali so Slovenci in Italijani, ki so si po številu precej enaki. Tako je nemška realna gimnazija v Gorici.

Kulturni škandal v Trstu. Tržaško slovensko gledališče je hotelo vprijeti Puccinijevo opero »Madama Butterfly«. Kakor znano, so tržaški Italijani iz same zavisti in političnega in narodnostnega nasprotstva dosegli, da je Ricordijeva založniška trditev v Milanu prepovedala vprijetitev te italijanske opere v slovenskem jeziku, in sicer zato, ker je Trst italijansko mesto. Jasno je, da je ukrep narekovala edino le sovrastvo laške kamore v Trstu proti Slovincem. Ta opera se je pela v »italijanskem« Trstu že v nemškem jeziku. Takrat seveda ni bilo nobenega zadržka. V slovenskem jeziku se je pela ta opera že opetovano v Ljubljani, v hrvaškem jeziku v Zagrebu, v češkem jeziku v Pragi itd. Samo v slovenskem jeziku se ni smela peti v Trstu. Laška kamora zanika Slovence v Trstu in jezi jo, da so Slovenci v Trstu že na tako visoki stopinji kulturnega razvoja, da lahko prirejajo najlepša laška dela z umetniškim uspehom in svojem jeziku. To bi rada laška kamora kulturnemu svetu zakrila. Toda s takimi sredstvi tega ne bo dosegla in nas sploh ne bo ubila, tudi če buta z glavov v zid. Značilno je tudi, da obenem s prepovedjo vprijetitve te opere v slovenskem jeziku dovoljuje vodstvo založbe vprijetitev opere v italijanskem jeziku. To je kulturni škandal, ki kaže toliko prostostva, da se mora vsakemu studiti.

Kaj pišejo nemški listi o Italijanih v Avstriji. O krivicah, ki se gode baje Italijanom na avstrijskih tleh piše dunajski »Reichspost« sledečo posebno za ta list zelo značilno, sodbo. Vsak kdor pozna naše razmere ve, da sprejemajo povsod v Avstriji Italijane prijazno, tako trgovce kot delavce. Vsakemu Italijanu bodisi, da je avstrijski državljani ali ne, je prosto, da se nastani kjer hoče in otvori trgovino, kjer hoče. Italijani se prosto poslužujejo svojega jezika v vseh javnih prostorih, poslužujejo se lahko svojega jezika pri vseh sodiščih. (Opomba: Tega nimamo niti Slovenci, avstrijski državljani.) Italijan je za nas gost, ki ga spoštujemo. Dejstvo pa je, da se Italijan jako težko prilagaja, da se priuči našim jezikom silno težko. Italijan ne čita naših časopisov, pač pa one iz Italije, ne čita naših knjig, ne zahaja v naša društva in zato ostaja osamljen med nami, dočim pa občuje s svojo domovino, se informira o dogodkih v svoji domovini, vsled česar ne morejo ostati njegove ideje nikdar naše ideje. Med državami so meje, in rek: »Spoštuj sosedu, toda ne dotikaj se mejnikov!« je popolnoma na mestu tudi v tem slučaju. Vzrok, da je Italijan nesposoben za razne službe je ta, da ne zna jezika. Barzini, ki piše v »Corriere della sera«, da je urška policija v rokah Slovencev, ki zatirajo Italijane, bi lahko odgovoril vsak otrok: Primorski Slovenec govori tri, štiri jezike, Italijani pa samo enega. Kaj naj bi vendar delali v Trstu z redarji, ki ne znajo niti slovenski niti nemški? Poleg tega pa je Italijan tudi nekoliko drugačen v svojem mišljenju, kakor pa Nemec ali Slovenec. Ne moremo re-

či, da bi bil Italijan lahkomišeln, toda vzlic temu je za nekatere javne službe manj sposoben. Opozoriti pa hočemo časopisje z ene strani meje še na tole malenkost: V Italiji niso naseljeni Nemci v večjih skupnih masah, pač pa so naseljeni Slovenci v okolici Vidma. Ti Slovenci so si naročili slovenske knjige v Avstriji, ker jih v Italiji niso dobili. V nekem koledarju je bil tudi jubilejni življenjski našega cesarja. Takoj, ko so italijanske oblasti to zvedele, so zaplenile te koledarje in uvedle preiskavo. Mi pa s svoje strani moremo trditi, da si naročajo Italijani v Avstriji iz Italije kar hočejo. Gotovim hujšakom moramo svetovati, da naj prenehajo s svojim rovanjem. Mi Avstriji smo mirno ljudstvo, toda v svoji hiši hočemo biti mi gospodarji. — Tako »Reichspost«. Mi se v celoti ne strinjamo s temi izjavami, ker so še vedno pomanjkljive. Gotovo pa je, da ima pisec v bistvu prav in da vsaj nekoliko bolj trezno in objektivno presoja razmere na našem Primorju, kot so jih presojali do sedaj skoro vsi dunajski nemški listi.

Na pokopališču pri Sv. Ani v Trstu se je ustrelil s samokresom v usta 50letni trgovec Alojzij Incontera. Našli so ga mrtvega. Mož je izvršil samomor vsled slabih finančnih družinskih razmer.

Dva konja utonila. V Trstu na obrežju Ottaviano Augusto so nalogali s parnika Maria P. premog na dvovprežni voz Dreherjeve pivovarne. Ko so hoteli voz odpeljati je zdrknil v morje in potegnil za sabo oba konja. Kljub takojšnji pomoči sta oba konja utonila. Voz so potegnili iz vode.

Ponesrečen mornar. Na parniku »Alice« v Trstu je padel mornar Simon Radobuljac iz višine 8 metrov. Dobil je težke notranje poškodbe. Med vožnjo v bolnišnico je umrl.

Izginil je v Trstu ravnatelj odvetniške pisarne občinskega svetnika dr. Wilfana Dragotin v a. l. Pogrešajo ga že več kot 10 dni. Ker se je izrazil Val pred odhodom, da namerava napraviti daljši izlet v Alpe sumijo, da se je mož kje ponesrečil.

Ponesrečen mehanik. V prosti luki v Trstu je padel z visokega dvigala 24letni mehanik Silvij Fabris. Padel je na kameniti tlak in od tod v morje. Potegnili so ga iz vode in prepeljali v bolnišnico, kjer je v kratkem umrl.

K vojaški nesreči na puljskem mornariškem strelišču poročajo, da je okrevel zadnji ranjenec, ki je bil še v bolnišnici, Gregorič. Mož je zapustil včeraj bolnišnico popolnoma zdrav.

Smrt v kadi. Pismonoša Anton Marascin pri Poreču je stiskal gorozje. Ker je imel premajhno stikalnico je zlezal v kad in tlačil gorozje z nogami. Pri tem so ga omamili plini in ga zastrupili. Njegov 5letni sin je poklical takoj mater in sosedo, ki so potegnili moža iz kadi. Toda bilo je že prepozno. Marascin zapušča ženo in 5 nepreskrbljenih otrok.

Argentinska komercialna komisija se je mudila 3 dni v Zadru in v Splitu. Od tod je prišla v Trst. Komisija obstoja iz treh oseb in sicer so poslanik dr. Fernando Terec in konzula Adolf Fischer in Ernst Perc. V Trstu si je ogledala komisija vsa večja podjetja. Komisija ima nalogo razširiti in ustanoviti trgovske zveze z Argentino. Komisija bo obiskala tudi vse večje industrijske centre v inozemstvu.

Bombni atentat na Reki. O tem zagonetnem napadu ni odkrila policija do sedaj še nič pozitivnega. Sedaj poročajo iz Reke, da se je izjavil načelnik obmejne policije, da so atentatorja, ki je položil in zažgal bombo v guvernerjevi palači že izsledili in da bo v najkrajšem času aretirani.

Jubilej „Sokola“ v Ljubljani.

Vodnik po jubilejski Sokolovi razstavi je izšel danes in stane 20 v. V vodniku so pregledno označeni najvažnejši predmeti po oddelkih. K posameznim skupinam je sestavljen tolmáč, ki nam jih pojasnjuje v kratkih besedah. Na uvodnem mestu je kratek pregledni sestavek: Ustanovitve Sokola v Ljubljani. — Razvoj slovenskega Sokolstva. Med besedilom se nahaja več slik. Vodnik bo vsakemu dobro služil pri ogledovanju razstave in mu bode vrhutega tudi zanimiv spomin na jubilejno leto. Dobi se pri blagajni, pa tudi v Narodni knjižarni in v knjižarni L. Schwentner.

Jubilejna razstava Sokola v Ljubljani v dvorani Slov. trg. društva »Merkur« (Narodni dom). Odprta je ob delavnih dopoldnih od 10. do 1., popoldne do pol 8., ob nedeljah dopoldne od 9. do 1., popoldne od 2. do

7. Vstopnina 40 v. za dijake in dijakinje 20 v., razstavnici seznaj 20 v. Občinstvu priporočamo obisk razstave kar najtopleje.

Sokolova jubilejna razstava nam kaže pestro sliko petdesetletnega društvenega življenja. Posetniki z zanimanjem ogledujejo razstavljene predmete. Med znamenitimi starimi tiskovinami in rokopisi zavzema odlično mesto in vzbuja splošno pozornost pismo, ki je je pisal obče spoštovani in velegledni djakovski biskup Jos. J. Strossmayer Sokolu v Ljubljani ob priliki nameravane zgradbe lastnega doma in petindvajsetletnega društvenega obstoja. Pismo začnemo:

Slavni »Ljubljanski Sokole«!

»Ovsem mi je drago priznati — o čem smo in če svi uvjereni — da si je »Ljubljanski Sokol« za dvadeset i pet godina svoga obstanka stekao velikih zaslug, ki u osvješćivanju slovenskoga naroda, toli u budjenju i u napredjivanju slavenske misli i bratske uzajamnosti med slovenskom braćom našom. U tom uzvišenom njegovom poslu nije ga ništa smelo, od toga plemenitoga nauma nije ga ništa odvratilo, ni smieh blizih in dalekih protimišljenika, ni zaprieke domaćih protivnika, a niti — što je u nas žaližbože najobičnije — niti sama poznata naša slavenska nestalnost i malaksalost — — —

Nadalje pozdravlja z veseljem delovanje Sokola v Ljubljani in pa misel zgradbe lastnega Sokolskega doma ter sklepa s prirčnimi besedami:

»Za to molim slavni »Sokol«, da i ova malu svotu od dvie sto forinti izvoli primiti onako srdačno, kako bi to kud kamo veću svotu možda primio. Od srca je i od iskrenoga prijatelja i od najvrdnjega brata slovenskega naroda. Koliko nemogu s novcem, toliko ču naslojati molitvom i blagoslovom podpirati uzvišenu svrhu junaškoga »Sokola«.

Još jednom: Bog blagoslovio! Bog unapredio!

Slavnomu »Ljubljanskemu Sokolu« sa bratskom ljubavju najvdaniji brat i prijatelj

J. J. Strossmayer, biskup.

U Djakovu, dne 19. siečnja 1889. Blagoslov takega plemenitega slovenskega rodoljuba in vzvišenega svečenika je vidno spremljal »Sokol« v Ljubljani na trnjevem potu njegovega uspešnega delovanja.

Dnevne vesti.

+ Le na delo! Klerikalce je jezi, da jim noben človek nič več ne verjame. Verstovšek je spravil v javnost, kako sramotno in razžaljeno se je višjesodni predsednik Pittreich izrazil o slovenskih sodnikih, pa nihče mu ni hotel verjeti, ne časopisje, ne prizadeti sodniki. Klerikalci pač toliko lažejo, da jim človek nikoli ne more verjeti in zaupati. Ker pa Pittreich ni dementiral Verstovškovega poročila, smemo smatrati, da je Verstovšek to pot povedal resnico. Mi smo nalašč čakali nekaj dni, če se bo Pittreich oglašil, a ker se to ni zgodilo, ne dvomimo sedaj več, da je res tako govoril, kakor je bilo poročano. »Slovenec« zabavljanje na nas izvira samo iz jeze, ker klerikalcem ničesar slepo ne verjame. Pa so tega sami krivi. Vsa javnost jih je pač spoznala kot lažnjivce iz navade in jim vsled tega ne verjame, tudi če kdaj govore resnico. Sicer pa je vsako prerokanje o tem sedaj popolnoma nepotrebno. Pittreich ni dementiral, ergo je poročilo resnično in sedaj je čas, da se začne delo. V klerikalnih rokah so razen enega vsi slovenski državnozbornski mandati: na slovenske klerikalce gleda sedaj vsa javnost, da bodo proti Pittreichu nastopili z vso odločnostjo in vso brezobzirnostjo; vse kar napredno in narodno misli in čuti, bo na njihovi strani. Na delo, na boj proti Pittreichovi justici!

+ Slovenci pri sodišču. V ilustraciji Pittreichovih insultov na slovenske sodnike, naj služi sledeče pismo, ki smo je prejeli: »Ko sem bil pred leti še praktikant pri sodišču, vodil sem pri slovenskih razpravah razpravo jaz kot zapisnikar, ker nemški sodnik ni razumel ljudstva. Narekoval pa mi je take stvari, da sem napake komaj sproti popravljal. Ko bi pogledal Pittreich slovenske akte, našel bi v njih sodbe in slovensčini, ki so za sodnijo direktno sramota. In to se imenuje skrb za pravosodje. Vse to pa je zakrivil sistem, kividisamo v Nemcu zmožnega sodnika in ki ne ve ceniti Slovence, ker je ravno Slovenec. Še sedaj sem zadovoljen, da sem rešen sodišča.«

+ Nemci in naše gledališko vprašanje. Včeraj smo poročali, da se je pereče gledališko vprašanje v Ljubljani rešilo na ta način, da bo »Kraljevsko hrvaško narodno kazališče« v Zagrebu prirejalo vsak me-

sec gotovo število dramskih, opernih in operetnih predstav. Mestni občinski svet je sklenil, da v to svrhu dovoli vodstvu hrvaškega kazališča podporo v znesku 31.000 K. Ta podpora ne presega dosedanje obremenitve mestne občine v isto svrhu. — Ker je znano, da je hrvaško narodno gledališče na izredno visoki stopinji umetnosti, menda ni pametnega človeka v Ljubljani, ki bi odkrito ne priznaval te končne rešitve našega gledališkega vprašanja. S to rešitvijo je zadovoljen celo deželni predsednik baron Schwarz, ki se je napram intendantu hrvaškega gledališča gosp. VI. pl. Treščecu izjavil, da vse umetnost ljubeče občinstvo, brez razlike narodnosti, in nemški umetniki sami z radostjo pozdravljajo misel, da bi hrvaško narodno gledališče, čegar umetniško stremljenje je znano, prirejalo v Ljubljani gledališke predstave. Tudi prvak kranjskih Nemcev grof Barbo je v zadnji seji deželnega zbora naglašal, da želi njegova stranka prijateljski sporazum s Slovinci in da je vselej pripravljena, podpirati kulturne težnje slovenskega naroda. Vzpričo teh dveh izjav je bilo pač pričakovati, da tudi nemški zastopniki v občinskem svetu ne bodo nasprotovali takšni rešitvi gledališkega vprašanja, kakršno je predlagala občinskemu svetu gledališka komisija. Toda nemški občinski svetniki so na usta ravnateljja Pammerja nastopili z vso vehemenco proti projektu gledališke komisije, podali protest proti vsaki subvenciji gledališkemu podjetju ter v znak protesta zapustili občinsko zbornico. Ta nastop bi bil razumljiv, ako bi šlo za kako politično zadevo, docela nepojmljivo pa je, da nemški občinski svetniki nastopajo tako v čisto kulturni stvari, ki nima s politiko prav ničesar opraviti. Ako pa upaujemo, da je gosp. ravnatelj Pammer v oboru nemškega gledališkega društva, potem nam bo pač umljiv protest nemških občinskih svetnikov. Nemško gledališče, ki je iz propada slovenskega hotelo kovati kapital, dobi novega nevarnega tekmeča, to pa bi rad gosp. Pammer preprečil, zato njegov in njegovih tovarišev protest v občinskem svetu! Upoštevajte to, bo pač vsakdo znal po zaslugi ceniti protest gospoda Pammerja in tovarišev proti subvencioniranju hrvaških gledaliških predstav!

+ Kamila Theimer in Jožef Gostinčar. Ker je moral gosp. Mihael Moškerc — pa ne morda radi znane tiskovne pravde gđc. Kamile Theimerjeve — tik pred svojo porotno razpravo nastopiti naenkrat svoj dopust, pri tem pa pozabil zapustiti svoj naslov, si je izbral »Slovenec« novega odgovornega urednika v osebi državnega poslanca g. Jožefa Gostinčarja. Toda tudi pod novim odgovornim urednikom, katerega krije le slučajno poslaniška imuniteta, se je nadaljevalo z razžaljitimi napadi na gđc. Kamilo Theimerjevo. Ker pa gđc. Theimerjeva ni navajena mirno prenašati takih napadov, je vložila včeraj po svojem zastopniku gosp. dr. Kokalju obširno ovadbo proti g. Jožefu Gostinčarju kot odgovornemu uredniku »Slovenca« in v ti svoji ovadbi zahtevala od dunajskega parlamenta, da naj izroči sodišču g. Gostinčarja, kakor je to že prej storila glede g. dr. Kreka. Vsled teh izročitvenih zahtev bo prišla sedaj tudi naša poslanska zbornica v prijeten položaj, da dobi vpogled v naše, specifično kranjske javne razmere. Kakor čujemo, je preskrbljeno, da obe izročitveni zahtevi ne bodeta doživeli običajne usode takih zahtev, temveč da se bo pri ti priliki prav temeljito posvetilo v naše nezdružljive javne razmere in da se bo izpregovorila odkrita in jasna beseda o oni strahovladni, korupciji in slabem gospodarstvu, ki tira ubogo kranjsko deželo v gospodarsko propast. Gospoda naj le nikar ne misli, da je za nje kranjska deželna zbornica — zadnja instanca. Že se prikazujejo znamenja na nebu in sodni dan za naše deželne teroriste in koritarje se bliža...

+ Kamila Theimer in župnik Ivan Lovšin. Pretekli teden smo prinesli obširno poročilo o veleznimivih kazenskih razpravah, ki se je vršila na obtožbo gđc. Kamile Theimerjeve dne 1. oktobra 1913 pred litiskim kazenskim sodnikom zoper gosp. Ivana Lovšina, župnika na Sv. Gori, ki je na dovoljno znanem in temeljito ponesrečenem shodu deželnega odbornika gosp. dr. Ivana Zajca dne 15. septembra 1913 na Sv. Gori zelo občutno žalil gđc. Kamilo Theimerjevo. Pri razpravi v Litiji je obtoženi župnik svoje žalitve hrabro tajil in se skliceval na kakih 20 do 30 prič, da ni izustil nobene žaljive besede, češ, da dobro ve, da ni poslanec in da torej ne sme nekaznovano razžaliti, kakor je to na tem shodu storil deželni dostojanstvenik g. dr. Zajec. »Slovenec« je o ti razpravi priobčil obširno poročilo, ki je tudi izvenelo v končno trditev, da obtoženi župnik

ni rekel nobene žal besede. Na tem shodu temeljito pogoreli g. dr. Zajec je čutil celo potrebo, da je kazensko zadevo spravil v razgovor v deželni zbornici, kjer je posebno svčanostno pral svojega zamorca, češ, da obtoženi župnik ni izustil onih razžalitev, radi katerih je bil v Litiji obsojen. Človek bi pričakoval, da se bo »po nedolžnem« preganjanju župnik pritožil in posebno, da bo vsaj iz previdnosti nastopil dokaz resnice pred rednimi sodniki, katerih se klerikalci po njihovih zatrilih baje nič ne boje, temveč samo porotnikov, ljudskih sodnikov. Toda obsojeni župnik se ni pritožil in litijska sodba je danes že pravomočna. Kaj neki je vzrok temu presenetljivemu opuščenju! O prav nič drugega, kakor upravičeni strah pred uničujočimi razkritji, ki bi pred sodiščem prišla na dan o g. dr. Kreku in njegovih skrivcih in ki bi te kreposte junake pokazala v vsi nagoti. Da, da, sodišča niso deželnozborna dvorana, kjer se pod zaščito imunitete uganja lahko vse mogoče in nemogoče stvari in kjer se krivično napadenemu nasprotniku z bičem disciplinarne prepotence maši usta. Pribijemo: **Klerikalci so sami priznali, da imajo strah pred ljudskimi sodniki, sedaj pa še dognano, da se ravnotako boje rednih sodnikov!**

+ **Klerikalna kultura.** V deželnem zboru so klerikalci zadnjič širokoustno govorili o tem, kaj vse store za povzdigo ljudske izobrazbe. Za kulturno stranko so se izdajali in krek je celo besedičil o napredku, ki ga klerikalci pospešujejo. Kakšna pa je klerikalna kultura in za kakšen napredek so klerikalci zavzeti, to nam je sijajno pokazala velikanska sleparija z vodiško Johančo. Ni to prvi slučaj duhovske sleparije. Dolenjski Lurd je sleparija, uprizorjena, da si duhovniki polnijo žepe, »čudež«, ki se je menda pred par leti zgodil na Brezjah, je bil ravno taka sleparija, a vse je prekosila sleparija v vodiškem farovžu. Šele zdaj, ko so ljubljanski izvoški razkrili to velikansko sleparstvo, prihajajo vse podrobnosti na dan in klerikalce je strah, da vzame ljudstvo palico v roke. Zato stoka v »Slovenca« in v »Domoljubu«, zamlčujejo pa previdno, da se je vse to godilo v župnišču, pod nadzorstvom in ob asistenci župnika in da so za to vedeli različni doktorji sv. pisma in celo sam škof. »Slovenec« in »Domoljub« se skrbno ogibata povedati kaj več o življenju v vodiškem farovžu in o čudežu, s katerim so tamkaj ubogemu, nevednemu in zapeljivemu ljudstvu izjemali zadnje solde. Zdaj prihajajo na dan stvari, ki kažejo to nesramno sleparijo šele v pravi nagoti. Če vprašaj zdaj preprostega kmetskega človeka, ki je napravil romanje v Vodice k sleparijskim mučenicem, kako je vendar mogel kaj takega verjeti, ti odgovori: »Kako ne bom verjel, ko je vse v farovžu, ko je sam župnik v talarju pri nji in dela križe z bridkomato čeznjo in pripoveduje, koliko trpi za grehe drugih. Da bi duhovnik tako sramotno sleparil, tega vendar nisem mogel verjeti. Pa sem si tudi rekel: Če je sleparija, bi škof to vendar prepoznal, saj je prišel sam gledat in se prepričati z dohtarji svetega pisma in saj so pravi dohtarji Johančo ogledovali.« (Taki katoliški zdravniki, ki bolnike pismeno kurirajo?) Pa tudi druga gospoda, celo okrajni glavarji so prišli gledat, pa niso nič rekli. Kako naj potem kmet misli, da je vse to sleparija? Tako in enako govore ti zapeljani ljudje in opravičujejo tako, da so se dali ogoljufati. »Slovenec« in »Domoljub« pravita zdaj, da iščejo bivšo svetnico orožniki. Prav je, da pride vsa stvar na dan. A večji grešniki, kakor sleparika, ki je »kri švicala«, so tisti, ki so ji držali roko. V prvi vrsti je kriv vodiški župnik. A sokrivi so tudi tisti, ki niso tega početja ustavili: škof in vlada. Tu ni zdaj nobenega odgovora, da je rekel škof ali ta in oni doktor sv. pisma, da vse skupaj ne bo nič res. Zakaj so pa jo početi pustili, če so bili o tem prepričani? Vse so dobro vedeli, kaj in kako se počenja, v kakšne namene služi križ in kako se dele med došlo priprosto ljudstvo svetinje z božjo podobo. Njih dolžnost, pred vsem škofova, je bila, temu takoj konec napraviti, če je bil o tem tako trdno prepričan. Verjamejo, da so bili posamezni duhovniki, ki tega niso verjeli in bili popolnoma prepričani, da je vse skupaj sama sleparija. Na tihem so tako mislili, a javno niso smeli tega povedati. Na vsak način je moralo to precej dobro nesti. Očividci pripovedujejo, da so ljudje dajali darila v srebru in ne v bakru. Vse vpije zdaj po lecah o tej slepariji in izgovarjanja: saj smo brž rekli, da na vsem tem ne bo nič resnice, je toliko vredno kot dr. Krekovi izgovori o njegovi nedolžnosti. Tu se vidi, kako naša duhovščina izrablja še nevednost in neumnost, pravzaprav to zaupanje vanje, v svojo korist. Zato pa ti zaslužijo dvakrat to-

liko kazni od Johance same, če se ne večejo. Čudimo se le, da se res ni zgodil čudež, da ni Kristus stopil s križa, ko se ga na tak način izrablja, in udaril pred vsem svoje nevedne namestnike. Ne čudimo se nevednim ljudem, če so drli v trumah v Vodice in zapeljali s tem težko prislužen denar, saj so imeli v njih, ki bi jih morali voditi in biti zgled, največje zapeljivce. Ne zgražamo se nad smrdljivostjo, ki so jo raznašali nevedni, sploh na silno nizki stopnji kulture stoječi ljudje, pravzaprav ženske, če se je v tak smrad, bolje svinjarijo, namakalo robec in se ga hranilo doma v družini kot relikvijo liki prt sv. Veronike, in to v najomikanejši družini, pravijo, da v družini nekega klerikalnega, vedno se po farovžih potikajočega, glavarja! — No, pa tudi to bo imelo dobro stran. Maršikom, ki je bil o resničnosti tega tako živo prepričan — znati so morali vso stvar izborno markirati — se mu bodo odprle oči in izgubil bo vero ne samo v ta, ampak še v kak drug čudež, moč in veljavo onih, ki jih je imel za bogove. To je pa tudi nekaj. Vodiški slučaj pa tudi kaže, kako kulturo razširjajo klerikalci med našim narodom. Poživiti hočejo narod, da bi se v živinski neumnosti dal izsesavati in izžemati — to kriči na ves glas sramotna vodiška sleparija.

+ **Vodiška svetnica** je skoro eno leto delala s teležo krivjo svoje »čudeže« v vodiškem župnišču. Cerkvene in posvetne oblasti so pa vse to mirno gledale — prve menda še z nekim tihim zadoščanjem. Državno pravdnstvo, ki sicer obtoži vsakega kmetskega fanta, ki se s kako nepremisljeno besedo ustavi javnemu organu, je bilo za sleparstvo vodiške svetnice gluho in slepo. Priti je moralo se le bistro oko ljubljanskega izvoška, da je bila čudodelna svetnica razkrinkana. Sedaj se je vsi otrsajo in bi jo menda najrajši naprtali liberalcem, čeprav liberalci nimajo nobenega stika z vodiškim župniščem, na katero bode pa vodiška svetnica morala misliti najbrž celo življenje. Ljudje si namreč šepetajo na uho, da čudodelna Johanča iz vodiškega župnišča ni odšla brez spomina in da bode to — živ spomin.

+ **Grazer Tagblatt**, »oficijelno glasilo nemškega Nationalverbanda in kranjske nemške stranke, čveka danes nekaj o slovenskem časopisu. »Grazer Tagblatt« je bilo pred sodiščem dokazano, da je Schufentenblatt — tak list stoji prenziko, da bi se kdo nanj ozrl.

+ **Socijalnodemokratska stranka** priredi v nedeljo dne 12. t. m. ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani ljubljanskega Mestnega doma velik javen shod, na katerem se bo razpravljalo o kranjskem deželnem zboru.

+ **Uvrščanje Kočevja v tretji razred aktivitetnih doklad.** Z odredbo skupnega ministrstva z dne 7. t. m. se je uvrstilo 71 mest v višje razrede aktivitetnih doklad. Skuni stroški zato bodo znašali 600.000 K. Med temi mesti je tudi Kočevje, ki je uvrščeno v tretji razred.

+ **Iz srednješolske službe.** Deželni šolski svet je imenoval učiteljska kandidata Ivana Mazovca in Marka Bajuka za suplenta na drugi državni gimnaziji v Ljubljani, učiteljskega kandidata Ludvika Mlakarja za suplenta na državni višji realki v Idriji in bivšega suplenta na državni gimnaziji v Novem mestu Vencelna Kalana za suplenta na državni gimnaziji v Kranju.

+ **Kriza slovenskega gledališča rešena.** V ponedeljek je ljubljansko občinski svet srečno rešil gledališko krizo. Gotovo je, da bi bilo za Ljubljano, glavno mesto Kranjske in središče vseh Slovencev, ne le nečastno, nego tudi škodljivo, ako bi bilo ostalo brez gledališča. Brez civilnega orkestra in brez gledališča bi postala naša Ljubljana v istini »dolga vas«, kjer vladata dolčas in puščoba. Naši gostje z dežele in razni tučji bi ne mogli najti v našem mestu ne umetniškega užitka in ne razvedrila. Za domače igralce in igralke pa bi pomenjal izpadek sezone pravo katastrofo. Občinskemu svetu se je posrečilo, rešiti krizo toli ugodno, da je zajamčen ne le nadaljni razvoj naše igralske umetnosti in slovenske drame, nego da dobimo tudi vzorno opero in opereto. Od 1. t. m. nadalje bodo angažirani vsi dosedanj slovenski igralci, ki so še ostali v Ljubljani ter se njih število spopolni tako, da bodo omogočene prav dobre dramske predstave. Kraljevsko zemaljsko kazališče v Zagrebu prepusti našemu gledališču gospoda Ignacija Borštnika kot prvega igralca, režiserja in učitelja domačega igralskega naraščaja. Razen g. Borštnika pa nam bo po možnosti pošiljal na pomoč svoje ženske in moške najboljše igralske moči brez velikih stroškov. S tem je Ljubljani za sezono 1913/14 zagotovljena resnično

umetniška drama, a upamo, da tudi za bodoče nekaj dobrega igralskega pomladka. V artističnem oziru bo upravitelj naše drame, g. režiser Borštnik podrejen intendantu hrvaškega kazališča, v finančnem oziru pa kontroli obč. sveta, ozir. magistrata. Slovensko dramsko osebje bo prirejalo najmanj po dve dramski predstavi na teden ter gojilo repertoar, ki bo zadovoljeval vse različne sloje naše publike. Obč. svet je za vzdrževanje slovenske drame dovolil subvencijo 10.000 K ter se v isto svrhu uporabi vsi čisti dohodki dramskih predstav. Za glasbo ljubne občinstvo pa je pridobil obč. svet kralj. zemalj. kazališče v Zagrebu, ki bo gostovalo na našem odru najmanj dvakrat po dva dni zapored vsak mesec s svojimi najboljšimi solisti, s svojim zborom, s svojim orkestrom, s svojimi kostimi in deloma tudi s svojimi dekoracijami. Da je zagrebška opera na velikomestni umetniški višini ter da ima soliste in soliste, ki so resnično veliki umetniki, je znano tudi ljubljancem. Ta vzhodni umetniški ansambl pod vodstvom opernega ravnatelja in skladatelja gospoda Srečka Albinja in mojstra Nikole Tellerja nam priredi tekom šestih mesecev najmanj 24 vzornih opernih in operetnih predstav ter vpripori najmanj 12 različnih oper in operet, novitet in repriz. Gostovanje celokupne zagrebške opere in operete bo torej za vso Ljubljano umetniški dogodek prve vrste, ki bo nudil najčistejši in najvišji umetniški užitek vsem ljubljanskim slojem brez razločka narodnosti. Seveda bodo stroški za ta gostovanja vsega zagrebškega opernega osebja (nad 70 ljudi) veliki; zato pa se bo morala vstopnina k tem predstavam povšati za 30% dosedanje običajne vstopnine ter mora vrhu tega mesta občina prispevati še s subvencijo, ki se bo izplačevala zagrebški intendant mesečno za nazaj. Ta subvencija bo znašala za najmanj 24 opernih in operetnih predstav skupaj 21.000 K, ter ne zadenejo občine niti za dramo, niti za opero in opereto prav nikakšni drugačni stroški. Ves aranžma je torej zelo ugoden in tudi cenejši, kakor bi mogel biti, ako bi se (bržčas sploh brezuspešno!) poizkušalo v sedanjih, že prepoznanih dobrih lastnih novim osebjem in v lastnim novim orkestrom. Razumljivo je, da je bil v občinskem svetu predlog poročevalca gledališke komisije pri slovenskih obč. svetovalcih vseh treh slovenskih strank sprejet soglasno in z navdušenjem. Znano nam je pa tudi, da se pošteno in za umetnost vneti nemški odlični krogi odkrito vesele gostovanju zagrebške opere! Nadejamo se, da se uredi uprava slovenske drame že v kratkem ter da se izvrši prvo gostovanje zagrebškega opernega ansambla že sredi tekočega meseca.

+ **Obrt in politika.** Ravnatelj Kamilo Pammer je v obč. svetu ljubljanskem prav fanatično nestrno ugovarjal, da se reši slovenske igralske iz najmučnejšega stanja ter da se zagotovi ljubljani gostovanje kraljevske zagrebške opere, ki uživa celo stalno podporo Nj. Veličanstva. Ugovarjati, da se končno rešijo iz bede za umetnost delavni ljudje, ki imajo večinoma nedorasle otroke, in protestirati proti kulturnemu podjetju, ki uživa celo na najvišjem mestu naklonjenost, tega je sposoben le slepo zagrižen šovinist. Ali pa je bil nerodni nastop g. Pammerja pament, o tem naj hladno razmislija upravni svet Kranjske stavbinske družbe!

+ **Tečaja za izučenje slovanskih jezikov** je sklenil prirediti »Slovanski klub« v Ljubljani in sicer se priredi: 1. Ruski tečaj za otroke. 2. Srbsko-hrvaški tečaj in 3. češki tečaj. Pouk v teh kurzih se prične začetkom meseca novembra proti mesečni učnini po 1 K za osebo. Pismene priprave sprejema »Slovanski klub«, osebne prijave pa sprejemata društvena tajnika Rasto Pustoslemšek vsak dan od 2.—3. popoldne v uredništvu »Slov. Naroda« in dr. Iv. Lah vsaki dan od 11.—12. popoldne v uredništvu »Dneva«. Pričetek pouka se pravočasno naznani po listih.

+ **Izjava »Slovanskega kluba« v Ljubljani.** Z ozirom na to, da je med onimi, ki so odšli na Balkan, nekaj takih, ki niso v čast slovenskemu imenu, izjavlja »Slovanski klub«, da le-teh ni priporočal in da zanje tudi ne sprejema nobene odgovornosti. Nadalje izjavlja odbor »Slovanskega kluba«, da poskrbi za to, da ne dobi nihče na Balkanu službe in zaslužka, ki se ne kaže s posebnim priporočilom »Slovanskega kluba«. Zato resno svarimo vsakogar, naj na slepo srečo ne odhaja na Balkan, pred vsem pa ne preje, dokler si ni prekrbel potrebnih priporočilnih pism in dokler si ni v naprej zagotovil vsaj kak skromen zaslužek. Naj vsakdo uvaža, da tudi na Balkanu ne lete

človeku v usta pečena piščeta in da je tudi tam treba se truditi in delati, ako se hoče živeti! — Odbor »Slovanskega kluba« v Ljubljani.

+ **Odborova seja »Matice Slovenske«** bo v četrtek, dne 9. oktobra 1913 ob 6. zvečer.

+ **Glasbena Matica.** Pouk petja mladine v šoli »Glasbene Matice« se je pričel. V 6 oddelkih bo dobivalo nad 200 mladih pevskih grl pouk na tej šoli. Metodika začetrnega pouka v petju mladine je težka. Veliko je učiteljev, ki so skušali po različnih šolah, mestih in deželah zboljšati pouk elementarnega petja mladine. Eden najimunitnejših, ki uspešno doseže višjo stopnjo glasbene izobrazbe pri elementarnem mladinskem petju, je profesor petja, Maks Battke v Berlinu. Ta je spisal več metodiških knjig za pouk petja na začetnih in srednjih stopnjah mladine in si po globokem razmišljanju ob veliki praksi izklesal metodo, ki se da slovi kot najboljša moderna metoda pri pouku elementarnega petja. Maks Battke je ustanovil v Berlinu razne tečaje »seminare za šolsko petje«, predava po raznih mestih v Nemčiji in Avstriji o svoji metodi, ki dosega med raznimi drugimi metodami sedaj priznane najboljše uspehe. Med avstrijskimi mesti se je njegova metoda vpeljala na Dunaju, v Pragi in v Gradcu. Letos je priredil Maks Battke v Gradcu polmesečni tečaj predavanj, da je kandidatom raztolmačil svojo metodo. Državno izprašana učiteljica petja na šoli »Glasbene Matice« v Ljubljani, gđ. Ivanka Hrastova, ki je že lani poučevala na Matici šoli z lepim uspehom petje ljudsko - šolske mladine, se je udeležila tega tečaja z resno vnemo in veliko gorečnostjo. S to izvrstno učiteljsko močjo vpelje se letos na šoli »Glasbene Matice« metoda slavja profesorja M. Battkega, od katerega ukrepa pričakuje šola še lepših uspehov in tako stopa pouk v šoli »Glasbene Matice« vsopredno z modernimi pridobitvami pedagogike.

+ **Absolventi dunajske visoke kmetijske šole, klosterneburške višje vinarske šole, državni in deželni veščaki iz Kranjske in Primorske** gg. Ferluga, Gombač, Goričan, Kurelič, Lah, Marsič, Rataj, Sancin, Šega, Trampuž, Zabavnik in Zdolšek so v ponedeljek prisostvovali interesantnim, od kranjske kmetijske družbe po g. Humku prirejenim razstreljivim poskusom z dinamitom v Trnovem pri Il. Bistrici, ter so si obenem ogledali zanimivo in jako obsežno čebelarjevo znanega čebelarja g. Znidaršca v Il. Bistrici, ki je navzočim podal mnogo zanimivih podatkov, za kar mu bodi še tem potom izrečena iskrena zahvala. Popoldne so se ad hoc zbrali v tamošnjem hotelu »Ilirija« h kratkemu, toda prav važnemu internemu stanovskemu in strokovnemu posvetovanju. V nedeljo, odnosno v ponedeljek so si ogledali tudi sadno razstavo v Prem-Bitnjah pri Kilovčah, kjer so imeli zlasti istrski veščaki in drugi obiskovalci lepo priliko spoznati in prepričati se kakšno in koliko lepega sadja rodi obmeina, toda še premalo znana Vremska ali Reška dolina.

+ **Laško-slovenski krožek** je na zadnjem pomenku določil ponedeljek in četrtek (od pol 8. do pol 9.) za drugi tečaj, sredo in petek (od pol 7. do pol 9.) pa za prvega, vendar tako, da člani enega oddelka lahko obiskujejo drugega. Članarina, ki prejkotne ostane enaka lanski, se določi šele na obnem zboru prihodnjega teden.

+ **Na naslov c. kr. poštnege urada v Vodcah.** V odgovor na vašo notico v »Slov. Narodu« št. 218, nanašajočo se na mojo notico pod naslovom »Hitrost avstrijske c. kr. pošte« vam samo toliko odgovarjam, da imam dokaze za svoje trditve. Odgovarjal vam ne bom več, ker za taka prekrivanja in pisarjenja nimam časa. Imejte v svojem uradu red, pa se vaš urad ne bode spravljalo v časopise. Nisem bil prvi ki zahtevam, kot davkoplačevalec svoje pravo, pa tudi mislim da zadnji ne.

+ **Poroka.** Poročil se je danes g. Vladimir Ogorelec, uradnik pri finančnem ravnateljstvu, z gđ. Sabino Kobalovo z Vrhnike. Čestitamo!

+ **Opust lastne bolniške blagajne.** Ljubljanska predilnica je sklenila opustiti za svoje osebe tovarniško bolniško blagajno ter pristopiti k okrajni bolniški blagajni in je sklican v to svrhu dne 12. t. m. občni zbor.

+ **Če kaplan v hranilnici molji,** pa mu šipe pobijejo, to ni lepo in tudi malo čudno se sliši, da bi mlad kaplan v pozni nočni uri molil v hranilnici, namesto v cerkvi, ampak zgodilo se je tako, in sicer v Št. Rupertu na Dolenjskem, kjer pase svoje verne ovčice znani kaplan Ivan Strajhar. V noči 11. avgusta ob uri duhov je bilo pri hranilnici v Št. Ru-

pertu razbitih pet šip. Tega dejanja so bili obdolženi: delavec Rudolf Kovačič iz Škrljeva, mesarski vajenec Jožef Malenšek in posestnikov in gostilničarjev sin Herman Frölich, oba iz Št. Ruperta. Zanimita je izpoved kaplana Ivana Strajharja, ki pripoveduje: Kritični večer sem molil v hranilnici in zapustil lokal, ko je ravno ura udarila 11. Napotil sem se proti kaplaniji, ko prilete trije fantje nasproti meni. Prvi je bil obdolženec Kovačič s planko na rami, ostala dva pa nisem spoznal, ker sta se obrnila in odšla. Ko je šel Kovačič mimo mene, sem ga ogovoril z »Dober večer«, a on mi je odšel mrmraje mimo. Nekako čez 7 minut, ko sem prišel v kaplanijo, sem čul žvenket šip. Hitro sem skočil in šel proti hranilnici in videl, da so po cesti leteli trije fantje. Pri hranilnici pa je bilo razbitih pet šip in pod oknom je ležala planko. Ko sem srečal čuvaja mi je povedal, da je videl leteti zgoraj omenjene obdolžence. Sodišče v Mokronogu je na podlagi te izpovedbe kaplana in nočnega čuvaja obdoločilo obdolženec, in sicer: Kovačiča na 5 dni, Malenška in Frölicha vsakega na en dan in skupno povračilo škode v znesku 5 K. — Ker se pa obdolženca Malenšek in Frölich nista čutila krivim, sta vložila priziv in bila oproščena, ker je soobdolženec Kovačič izjavil, da je isto dejanje storil sam v pijanosti in po nerodnosti, ko je hotel udariti po kameniti klopi pred hranilničnim oknom. Veliko je pa še vprašanje, ali bi krivca sploh dobili, ako ne bi kaplan Strajhar v svoji gorečnosti tako rad ne molil kjer si bodi, Sentruperčani že vemo.

+ **Otroci dunajskih Slovencev** iz ljudskih, meščanskih ali srednjih šol imajo priložnost, priučiti se brezplačno slovenskemu jeziku. Pojasnila daje odvetnik dr. Stanko Lapajne, I. Bräunerstrasse 10.

+ **Živi mrtvec** velefin, zanimiv film po istoimenskem romanu Leva Tolstega predvajal se bode od petka do ponedeljka pri vseh predstavah v »Kinematografu Ideal«. Film je vzbujal po vseh velikih mestih, koder se je predvajal veliko zanimanje in so bile vse predstave vedno razprodane. — Danes in jutri predvaja se krasen naravni posnetek »Kratersko jezero« in je najboljša veseloigra sezije »Njegova komorna strežnica«.

+ **Mestni popisovalni urad** ostane radi snaženja uradnih prostorov v soboto dne 11. oktobra za stranke zaprt.

+ **Tatvina.** Danes ponoči je bilo v zaprtem tržnem prostoru tobakne tovarne na Tržaški cesti branje Mariji Marjetičevi ukradenega 30 kilogramov surovega kostanja, vrednega 10 K. Tat se je splazil na prostor čez ograjo.

+ **Semenj.** Na današnji semenj so prignali 35 glav in sicer 10 volov, 9 krav, 6 telet in 10 hrvaških buš.

+ **Izgubljene stvari** v času od 15. do 30. septembra 1913: Damska torbica z denarnico 20 K, zlat prstan z rubinom, bankovec za 100 K, denarnica s 15 kronami drobiža, zlata damska ura z srebrno verižico, 1 damski plet, bankovec za 10 K, zlata damska ura, zavitek, denarnica s 14 K, denarnica z 21 K, črna denarnica s 24 K, črna denarnica s 24 K in 1 tovarniškim listom, črn damski klobuk, briljant za prstan, zavitek papirja in 30 K papirnatega denarja, rjava denarnica s 7 K 80 v, bankovec za 10 K, rjava denarnica s 11 K drobiža, rjava denarnica s 25 K drobiža, majhen črn pes z dolgo dlako, bankovec za 10 K. — Najdene stvari v času od 22. do 30. septembra 1913: Stara usnjata denarnica z 28 v, ključ za hranilnico, damski solnčnik z ravnim držalom, stara usnjata denarnica z 11 K drobiža, kuverta z papirnatim denarjem 50 K, žepni nož z dvema klinjama in škarjami, navadni ščipalnik, servijetni obroč z monogramom, srebrna moška ura, črn svilen damski dežnik, zlata zapestnica z deteljico, zlat damski prstan z rdečim kamnom, zlat obsek za verižico v obliki krogla.

+ **Koncert** v hotelu »pri Tratniku« pritrede bivši člani »Slov. Filharmonije«, pod vodstvom gg. koncertnega mojstra Bogumila Černyja, danes v sredo dne 8. t. m. ob 8. zvečer. Na sporedu so same nove operetne skladbe. Vstopnina za osebo 40 vin.

Narodna obramba.

+ **Iz Senožec.** Vinska tegatev, katero priredi Ciril - Metodova podružnica v Senožecah v nedeljo dne 12. oktobra v gostilniških prostorih gospoda Mlakarja v Senožecah, obeta nam nuditi po dolgem času zopet en prijeten in zabaven večer. Skrbno svetljenj spored, kakor: Prihod župana, viničarjev in viničarj, srečlov, korianolli, prodajne cvetlic, Ciril-Metodov avtomat, ples itd. itd., nudil bode cenj. gostom obilo zabav.

ve in razvedrila. Pri trgatvi svira godba iz Trsta, pri plesu pa občezna godba iz Sajovč. — Da se ne bode delalo pri trgatvi preveč škode, bodo za red za nastavljene viničarji in viničarice, katerim se bode mogel vsak pokoriti. Načeloval jim bode veliki župan, kateri bode obsodil vsakega »tatu«, brez milosti, v denarno globo; če se ne bode odkupil, pa hajdi v »špekhamro«. Ker se posebna vabila ne pošiljajo, vabimo tem potom še enkrat vse prijatelje družbe, da se te vinske trgovatve že z ozirom na namen prireditve, kolikor mogoče polnoštevilno udeležijo. — Trgatev se vrši ob vsakem vremenu. Začetek ob pol 8. uri zvečer.

Naročnike »Braniborovega koler-darčka« za slov. mladino opozarjamo, da je cena s poštnino za posamezne izvide 25 v., za večje pošiljke s poštnino tudi zaračunani naročniku. »Branibor« ne išče dobička pri tem, a škode tudi ne more trpeti. Za lani še mnogo naročnikov ni poslalo denarja, bodisi za posamezne ali večje naročbe. Prosimo! Ker letos ni večja naklada kot je bila lani, a se je razpečala, naj se naročniki požurijo. Šolska vodstva, krajni šolski sveti, denarni zavodi, zavedni mladinskega, pošljite »Braniboru« naročil in tudi — naročnino!

Društvena naznanila.

Društvo jugoslovanskih uradnikov denarnih zavodov — krajevna skupina v Ljubljani — je priredilo večer zvečer svoj IV. prijateljski sestank, kateri je bil povoljno obiskan. Iz različnih debat se je posnelo, kako prepotrebna je organizacija za uradnike denarnih zavodov, žal pa, da se ti uradniki pomena organizacije ne zavedajo tako, kakor bi bilo želeli, kar se je na sestanku splošno poudarjalo. Na sestanku se je pogrešalo zlasti starejših tovarišev, katerih nasveti bi bili v marsikaterem oziru jako potrebni. Tovariši, potrebna organizacija spoznali so že različni drugi višji in nižji stanovi ter imajo izboljšanje svojega gnotnega položaja organizaciji zahvaliti! Bodite uverjeni, da more organizacija koristiti tudi vam! Zato pa tovariši, ki niste še člani našega društva, izpolnite svojo stanovsko dolžnost ter pristopite k društvu, katero edino vam more svoj čas koristiti! Čim močnejša je organizacija, tem sigurnejši so uspehi!

Slov. trgovsko društvo »Mer-kur« naznanja svojim p. n. članom, da bode prirejalo v letošnji zimski sezoni enkrat na mesec prijateljske sestanke (večere) pod imenom »Merkurjevi večeri«. Dan in kraj se bode vedno naznanil potom časopisov. Prvi tak sestanek bode prihodnji četrtek 16. t. m. v gostilni člana g. Rusa na Rimski cesti. Gg. člane vabimo že danes k mnogoštevilni udeležbi.

Razne stvari.

* **Kolera.** Iz Zagreba poročajo: Deželniemu sanitetnemu oddelku se poroča o 13 novih slučajih kolere in o 6 smrtnih slučajih.

* **Vihar.** Iz Novega Jorka poročajo: Mesto Nome v Alaski je veliki vihar skoraj popolnoma razdjal. Petsto hiš se je razrušilo. Število človeških žrtev še ni znano.

* **Zrakoplovstvo.** Iz Arada poročajo: V Aradu rojeni konstruktor aeroplanov, Oskar Asboth, je s turško vlado sklenil pogodbo, da bo zgradil v S. Stefano postajo za vojaške zrakoplove in pa aeronavtično šolo za častnike.

* **Jadran. razstava zatvorjena.** V nedeljo ponoči so zatvorili na Dunaju razstavo »Adria«. Razstava ni izpolnila pričakovanih nad, niti političnih, niti finančnih. Nasprotno. Razstava konča z ogromnim deficitom in veliko politično blamažo.

* **Obsojen župnik.** Ogrsko-gradiško porotno sodišče je obsodilo zaradi razžaljenja časti na en mesec zapora župnika Hofer-Rectusa v Zakopanem. — Proti tej razsodbi se je pritožil — baje iz formalnih ozirov. Toda najvišje sodišče je pritožbo zavrnilo. — Dr. Krek bo gotovo rekel, da so porotniki — krivoprišežniki.

* **Služkinja podedovala poldrug milijon mark.** Iz Wiesbadena poročajo: Neka tu umrla stara dama je zapustila ženi mizarskega pomočnika Gibnerja, ki je dami dolgo let stregla, vse svoje premoženje v znesku poldrug milijona mark. Oporoka je mnenju pravnikov neizpodbitna. Brat umrle se je zadovoljil s tem, da mu je dedičinja dala 300.000 mark.

* **Kdaj naj se ženimo?** To važno vprašanje je stavil »Gout Parisien« svojim čitateljem. Na vprašanje, kdaj naj se moški ženijo, je dobil 11.447 odgovorov katerih srednje število je dalo 32 let. Na enak način

so dobili za dekleta 22 let. Na vprašanje, kolika naj bo razlika let med možem in ženo je glasovalo 1916 dam za 5 let, 1781 za 4 leta, 1420 za 3 leta, 936 za enako starost, 932 za 2 leti, 828 za 7 let, 822 za 1 leto, 801 za 10 let in 645 za 6 let, 357 čitateljic je izjavilo, da se sploh ni treba nikdar omožiti, oziroma oženiti.

* **Skrajna točka zemlje.** Po sporočilih profesorja Ludvika Henkla se je dognalo, da ni vrh najvišje gore na zemlji Gaurizankarja (8840 m), marveč vrh Chimboraza (6310 m) skrajna točka zemlje, tedaj ona točka, ki je od sredine zemlje najbolj oddaljena. Vendar je treba dostaviti, da izračunana diferenca 1-2 km ne odgovarja popolnoma resnici. Na podlagi Besselovih elementov zemeljskega sferoida namreč se dobi globočinska oddaljenost teh vrhov za Chimborazo 6383-69 km, za Gaurizankar pa 6381-57 km, tako da znaša razlika 2-12 km.

* **Molk kot vzgojevalno sredstvo.** Commius je nekdaj izrekel sledeče načelo o otroški vzgoji: Pri vzgoji mora biti kakor v naravi: Vedno luč in gorkota, dostikrat dež in veter, redko strela in grom! Kako pa je žal prebogost v resnici! Strela in grom svaril, očitani in kazni prevladujeta, tudi veter in dež sta pogosta, gorkota in luč pa sta v otroškem življenju kaj redki prikazi. Ali se moremo potem čuditi, če vidimo tako pogosto omražene brezsvitne otroške oči, oči, ki razodevajo, da je neskaljeno otroško veselje redkost v srcu dotičnega otroka. Ko bi pustili starši vedno nerganje, grajanje, karanje, opominjevanje in bi z molkom opozarjali otroke na to, kar jim ni všeč, bi ta molk gotovo pogosto nadomestil vse besede in celo mnogo kazni.

* **Delavsko gibanje.** Iz Londona poročajo, da so delodajalci tovarnen za volno sklenili izpreiti delavce, če stavkajoči delavci v Boltonu ne prično brezpogojno z delom. Izprtje bi zadelo 2000 tovarnen s 120.000 delavci. »Times« so mnenja, da čakajo Angleško težke industrijske krize. Iz Moskve poročajo, da pogajanja med magistratom in nastavljenici mestne električne železnice povoljno napredujejo. Preteklo noč pa je policija nenadoma aretirala 60 nastavljenec, vsled česar bo izbruhnila protestna stavka. Promet je ustavljen, tudi med drugimi mestnimi delavci je opažati močno gibanje. Bati se je, da preneha vodovod funkcijonirati, zato je magistrat pozval prebivalce, da naj se preskrbe z vodo. Iz Bakuja poročajo, da so delavci Noblovih tovarnen zopet začeli z delom.

* **Zrakoplovstvo.** Iz Johannisthala pri Berlinu poročajo, da je zrakoplovec Zablatnik postavil nov rekord s tem, da je dosegel s 4 pasazirji višino 2080 m. Dosedanji svetovni rekord je znašal 1450 m. Najvišje je poletel ta dan brez pasazirjev Steffler, ki se je dvignil 3820 m visoko. — Agence Havas poroča iz Pariza: Po pregledu aktov o aferi nemškega letalca Steffena, je konstatiral francoski ministrski predsednik, da Steffen, ki se je bil v megli zaletel, ni ničesar storil, kar bi moglo biti v škodo francoskim trdnjavam. Francoska vlada prepušča zato nemški vladi, da ukrene proti Steffenu potrebno, ker je kršil francosko-nemški dogovor iz meseca julija 1913. — Italijanski vojaški aviatik, poročnik Russo, se je dvignil v Tripolisu z enim pasazirjem. Letalo pa se je prevrnilo v zraku in padlo v morje. Oba letalca sta ostala nepoškodovana.

* **Pesniki v postelji.** Mark Twain je spisal skoro vsa svoja dela v postelji. Udobno se je vlegel v vzglavje, dolgo smodko v ustih in pisal, in v postelji so mu prišli vsi komični prizori na misel. Pogosto je zato imenoval tudi posteljo »trinog Pythije«. Tudi drugi pisatelji so delali v postelji, vendar niso prostovoljno ostajali v perncah, marveč jih je k temu prisilila bolezen. Tako je diktiral Walter Scott svoje delo »Ivanhoe« v postelji, bil je takrat hudo bolan, stvar pa ga je tako zanimala, da je kljub svojim bolečinam delal vedno naprej ter narekoval celo povest dvema prijateljskima. Keato je spisal en sonet, ki spada med najlepše in najstrastnejše literature na smrtni postelji. Tudi izborni pripovedovalec Robert Louis Stevenson je ustvaril mnogo svojih najboljših del v postelji. »Kartirion« je spisal leže na planoti v Samoi. Ker je bil dolgo časa bolan in ker je delal do svoje zadnje ure, so vsa njegova poznejša dela ustvarjena v postelji. Neko povest, ki je pa ni več končal, je narekoval svoji ženi še na smrtni postelji. Tudi knjiga »The Road Mender« pisatelja Fairlessa, ki je v Ameriki in na Angleškem zelo priljubljena, je bila spisana v postelji. Avtorjevo ime je pseudoniim neke mlade deklice, ki je umrla,

predno je dopolnila svoje 20 leto. Končala je povest na smrtni postelji.

* **Žene in zakon.** Žene se v obče večkrat omože, kakor se ženijo moški. To dokazuje tudi lepa vrsta ženitovanjskih rekordov, ki jih je sestavil neki angleški časopis. Neka gospa Schmeyer, ki je bila pred kratkim v Pensylvaniji obtožena bigamije, je izpovedala, da se je tekom 10 let poročila z 12 možmi in da jih vse še ljubi, kakor je priznala s soizami v očeh. Manj navdušena je bila za svoje možje neka druga Američanka, ki je v enakem procesu izpovedala, da je imela 7 mož, od katerih pa je vedela v onem trenutku samo še za imena treh. Zelo zanimivo zgodovino ima tudi neka Rusinja, ki je bila pred leti odposlana v Sibirijo. Omožila se je šestkrat, vseh svojih 6 mož pa je kaj kmalu zapustila, pri tem pa je vzela s seboj vse, kar se je le dalo premakniti. — Pri Burijh je imela neka žena šest mož, ki so pomrli drug za drugim, štirje so bili vdovci in vsi so imeli več otrok, tako da ima vdova sedaj 49 otrok, katerim je mati ali mameha in 270 vnukov in vnukin. Ženitovanjski rekord med moškimi je dosegel gotovo neki George Witzoff, bil je kroničen bigamist, ter cenil število svojih žen na 500. Pred par leti se je govorilo o njem, da je hodil v družbo vsak dan v tednu z drugo ženo. Čuden ženitovanjski rekord je postavil neki mr. James Craven v Ohio. Pred leti se je seznanil z nekim Lamprehtom, ki je imel 6 hčera. James Craven se je zaljubil v najstarejšo hčer in se z njo poročil. Kmalu po poroki pa je neki Indijanec njegovo ženo ustrelil. Poročil se je z drugo hčerko g. Lamprehta in tudi to mu je isti Indijanec ustrelil. Ista usoda je zadela tretjo njegovo ženo, obenem tretjo Lamprehtovo hčerko. Indijanec se je vedel izogniti vsakemu zasledovanju. Craven pa se ni mogel ločiti od rodbine Lamprehtovih. Poročil se je s četrto hčerko, ki pa je kmalu po poroki zbolela in umrla. Hrabri Amerikanec se je poročil s peto sestro, ki pa se je kmalu po poroki ponesrečila. Tudi to ga ni ustrašilo in vprašal je zadnjo sestro, ki je tudi neustrašeno sprejela ponudbo petkratnega vdovca, petkratnega svojega svaka in mu je še danes šesta njegova žena.

Telefonska in brzojavna poročila.

Iz zunanega ministrstva.

Dunaj, 8. oktobra. Vodja literarne urada v zunanjem ministrstvu, Koloman pl. Kania, bo baje imenovan za poslanika v Mehiki. Vodstvo literarničnega urada prevzame provizorično njegov namestnik sekcijski svetnik pl. Montlong.

Šef generalnega štaba.

Dunaj, 8. oktobra. V vojaških krogih se potrjuje, da ostane baron Conrad za sedaj na svojem mestu, odstopi pa začetkom prihodnjega leta. Conrad dobi nato prav posebno mesto v armadi, morda bo imenovan za generalnega inšpektorja pehote.

Beseda avstrijskih državnih nastavljenec.

Dunaj, 8. oktobra. Včeraj se je vršilo v Meidlingu zborovanje avstrijskih državnih nastavljenec, ki je bilo zelo burno, tako, da je vladni zastopnik opetovano grozil, da razpusti zborovanje. Končno je bila soglasno sprejeta sledeča resolucija: Avstrijski državni nastavljenici so sili večne igre z njihovimi življenjskimi interesi. Nastavljenici zahtevajo od strank pri otvoritvi državnega zbora, da takoj rešijo njih življenjska vprašanja in izjavljajo že danes, da smatrajo vlado in parlament za odgovorne za neizogibne posledice nadaljnjega zavlačevanja.

Češko.

Praga, 8. oktobra. »Samostatnost« poroča, da je prišlo na strankarskem shodu Mladočehov do hudega spora zaradi rehabilitacijske zadeve poslanca Kramarja. Češka svobodomiselná stranka je sprejela soglasno predlog poslanca dr. Forta, da se pozove dr. Kramarja, da prevzame načelnštvo stranke.

Dunaj, 8. oktobra. Še ta teden razpošlje ministrski predsednik Stürgkh vabila politikom, ki jih hoče pritegniti k češko-nemški spravi konferenci. Najprej se vrše pripravljala posvetovanja, nato sledi interministerijalna konferenca.

Rusini in vlada.

Dunaj, 8. oktobra. Ukrajinski klub je konstatiral v svoji včerajšnji seji, da je propadla volilna reforma za Galicijo in rusinska zahteva po vseučilišču. Vlada je pri tem sokriva. Tudi zasilna akcija vlade je bila predmet hude kritike. Rusini so naznanili ob 7. uri zvečer grofu Stürgkhu, da bo njih stališče napram vladi odvisno od vladneza postopanja.

Ogrski parlament.

Budimpešta, 8. oktobra. Parlament bo rešil v tem zasedanju nekaj zakonskih predlog, med njimi določitev polletnega proračuna, podaljšanje mandatov komitatnih uradnikov za eno leto in porotna sodišča. Po drugi seji se bo odgodila zbornica najbrže za 10 do 12 dni. Danes popoldne se sestane magnatska zbornica, da voli delegacije.

Budimpešta, 8. oktobra. Današnje seje ogrskega parlamenta se večina opozicije ni udeležila. Samo Andrassyjeva stranka je prišla v parlament. Andrassy je po ostri noti proti večini ostentativno s svojo stranko zapustil dvorano.

Bombni atentat v Pulju.

Pulj, 8. oktobra. Policija je snoči aretirala 14 mladih Italijanov, ki so najbrže v zvezi z atentatom na gubernatorjevo palačo.

Politična prognoza.

Reka, 8. oktobra. Iz Zagreba je prispel na Sušak policijski komisar Sarić, ki ima nalogo, voditi preiskavo proti dijakom, ki so bili na čelu organizacije »Jugoslavenski srednjoškolski ferialni savez«. Ta »savez« je bil nedavno tega razpuščen, češ da je baje širil »revolucionarno - nacionalistične ideje«, v resnici pa ni imel drugega namena, kakor omogočiti dijakom v času počitnic potovanje po slovanskih zemljah. Kazenska preiskava se je pričela na ovdobdo nekega Habeduša. Doslej sta bila aretirana dva dijaka, Spiro Č. iz Druša in Ivan E. iz Zadra.

Smrt hrvatskega politika.

Zagreb, 8. oktobra. Včeraj zjutraj je umrl v Heidelbergu na Nemškem bivši karlovški župan in dolgoletni saborski poslanec dr. Ivan Banjavčić. Pokojnik je igral dlje časa ugledne vloge v hrvatski politiki. Kot karlovški župan je moral odstopiti zaradi prijateljskih vezi z bivšim banom Rauchom. Dr. Banjavčić je bil rojen leta 1843. Umrl je vsled raka na jeziku.

Francoska in Španja.

Madrid, 8. oktobra. Snoči se je vršil slavnostni diner na čast Poincaréja. Kralj Alfons je napil francosko-španski zvezi v srčnih besedah. Tudi francoski predsednik Poincaré je napil bodoči ozki zvezi obeh držav.

Volitve v italijansko zbornico.

Neapol, 8. oktobra. V raznih okrajih je prišlo povodom predstojnih volitev do spopadov med posameznimi strankami, tako v 6. neapolskem volilnem okraju med pristaši socialnega demokrata Labriole in dosedanega poslanca Cacciapontija. Padli so tudi strelji. V desetem volilnem okraju je moralo nastopiti vojaštvo.

Ritualni umor.

Kijev, 8. oktobra. Danes se je pričel proces proti židu Bejlisu, ki je obdolžen ritualnega umora.

Italijani v Tripolitani.

Rim, 8. oktobra. General Vinai je zavzel taborišče Bustemal, zadnjo večjo arabsko postojanko v Cirenaiki.

Kitajska in Japonska.

Dunaj, 8. oktobra. Iz Tokija poročajo, da je Japonska že priznala kitajsko republiko. Baje so tudi evropske države takoj po izvolitvi predsednika priznale republiko.

Dogodki na Balkanu.

Tretja balkanska vojna.

London, 8. oktobra. »Daily Mail« poroča, da je poskusilo 6000 albanskih vstahev zopet napasti Djakovico, bili pa so od črnogorskih in srbskih čet krvavo zavrnjeni ter so izgubili 3000 mož.

Belgrad, 8. oktobra. Operacije srbske vojske proti Albancem so dokončane. Srbske čete so zasedle več strateških točk ob meji.

Pred četrto balkansko vojno.

Solun, 8. oktobra. Grška vlada bo sporočila svoje principijalno stališče turškemu delegatu v tem smislu, da bi pomenilo vsako zavlačevanje takojšno prekinjenje pogajanj. Grška je pripravljena na vse.

Petrograd, 8. oktobra. Tukajšnji bolgarski poslanik Ratko Dimitrijevič presoja položaj skrajno pesimistično in pravi: Turčija ima veliko vojaško premoč tako Grški, kakor vsaki drugi balkanski državi nasproti. Bolgarska je po mirovni pogodbi zavezana dva meseca pustiti turškim četam prehod skozi Trakijo do grške meje.

Sofija, 8. oktobra. Vojno stanje preneha, ko bodo nove pokrajine vojaško zasedene. Zasedanje se je pričelo včeraj.

Dunaj, 8. oktobra. Po vestih iz Aten je položaj med Grško in Turčijo neizpremenjen. Zdi se, da je Turčija

pripravljena izločiti vprašanje Egejskih otokov. Grški politični krogi zatrjujejo, da hoče Grška storiti vse za mirno rešitev, preko gotovih mej pa ne more iti.

Pariz, 8. oktobra. »Echo de Paris« prinaša intervju z bolgarskim generalom Savovom, ki je izjavil: Bolgari Gumuldžine in Dedeagača ne bodo zasedli tako dolgo, da bo grško-turški spor rešen. Bolgarska se v slučaju grško-turškega konflikta ne bo postavila na stran Turčije, Bolgarska pa trakijskega ozemlja tudi ne bo zasedla prej in torej ne more preprečiti prehoda turških čet. Prepričan je, da bo Turčija zmagala. Če bi pa Srbija priskočila Grkom na pomoč, bi Bolgarska ne ostala nevtalna, marveč napadla Srbijo. Prepričan je, da se to pot Romunska ne bo vmešavala.

Petrograd, 8. oktobra. Ruski poslaniki v Carigradu in Atenah so nasvetovali treznost in mirni sporazumi.

Sofija, 8. oktobra. Uradno se demantirajo vesti o bolgarski mobilizaciji.

Carigrad, 8. oktobra. Vesti o demobilizaciji v Trakiji se restringirajo na dejstvo, da je bila odrejena delna mobilizacija turške posadke v Odriu. Vojaški gubernator v Carigradu je izdal povelje, da se morajo vsi častniki 9. zbora vrniti na svoja mesta.

Zopet laž ali zloraba eksteritorialnosti?

Solun, 8. oktobra. Srbske oblasti so v Bitolju aretirale in izgnale albanskega dragomana Sossija, avstro-ogrškega delegata Bilinskega in sina dragomana avstrijskega konzulata.

Srbija in Avstrija.

Belgrad, 8. oktobra. Srbski ministrski predsednik apelira na srbsko časopisje, da naj podpira vladno stremljenje po boljših odnosih z Avstro-Ogrsko s tem, da opusti vsako napadanje Avstrije.

Srbska skupščina.

Belgrad, 8. oktobra. Danes se sestane srbska skupščina, 14. t. m. se otvori redno jesensko zasedanje. Opozicijske stranke hočejo interpelirati zaradi opustitve potrebnih priprav, da ne bi bilo moglo priti do albanskega vpada.

Črna gora in Rusija.

Pariz, 8. oktobra. »Temps« poroča s Cetinja: Mnogo se govori tu, da je kralj Nikolaj zelo nezadovoljen, ker ga je Rusija tako slabo podpirala v skadrskem vprašanju, vsled česar misli črnogorska vlada iskati ožjih stikov z Avstro-Ogrsko.

Bolgarska in Turčija.

London, 8. oktobra. Iz Carigrada poročajo: Bolgarski eksarhat, ki je imel svoj sedež od svoje ustanovitve leta 1870 v Carigradu, se premesti v Sofijo. V Carigradu ostane vendar bolgarski nadškof.

Carigrad, 8. oktobra. Bolgarski delegati so se odpeljali. Ostal je tu samo general Savov, ki vodi tajna pogajanja. Meritorna pogajanja komisijske za trgovinske pogodbe se prično 20. t. m.

Bolgarski car.

Sofija, 8. oktobra. Uradno se poroča, da pride bolgarski car Ferdinand za 8 dni na Dunaj. Prestolonaslednik Boris bo imenovan za generalnega inšpektorja armade. Njegov adlatus je general Savov.

Za albanske roparje.

Dunaj, 8. oktobra. Albanska korespondenca poroča iz Valone: Par dni se že mudita komisija zastopnikov dunajskega Bankvereina in milanske Banca commerciale, da se pogaja zaradi ustanovitve albanske državne banke. Dunajski Bankverein zastopata baron Pittner in Pollak.

Romunska in Grška.

Bukarešta, 8. oktobra. Na povabilo grškega ministrskega predsednika Veniselosu pride romunski notranji minister Take Jonescu v Atene.

Romunsko posojilo.

Bukarešta, 8. oktobra. V včerajšnjem ministrskem svetu v Sinaji se je sklepalo o romunskem posojilu. Najbrže se sklene posojilo v Berlinu. Posojilo znaša 250 do 300 milijonov pri 4 in pol odstotnem obrestovanju.

Partz, 8. oktobra. Romunski finančni minister Marghiloman se je odpeljal v Berlin, da podpiše posojilo 175 milijonov lejev. Po drugi verziji gre za posojilo 250 milijonov.

Šukri paša turški vojni minister.

Berolin, 8. oktobra. Iz Sofije poročajo, da je dobil Šukri paša brzojavko, da je imenovan za vojnega ministra.

Književnost.

— **Notarjeva sablja.** Spomini strahopetnega junaka. Francoski spisal Louis d' Hurcourt, preložil Vladimir Svetek. Broš. 80 v, vez. 1 K 60 v, s pošto 20 v več. Ta zabavna povest je letos izšla v podlistku »Slovenskega Naroda«. Občinstvo jo je bralo z zanimanjem, saj so v njem s prikupnim humorjem popisani vsakovrstni heroični in komični dogodivljaji iz časov velikih vojn, ki jih je vodil cesar Napoleon I. Kdor ljubi prijetno berilo, kdor želi citati kaj veseliga in kratkočasnega, temu bodi »Notarjeva sablja« priporočena.

— **Na devinski skali.** Zgodovinski roman. Spisal Fr. Remec. Cena broš. 2 K, vez. 3 K. Pred leti je »Slovenski Narod« priobčil ta roman. Občinstvu je tako ugajal, da se je prav pogosto izrekala želja, naj bi izšel še posebej. Težji želji je zdaj ustreženo. »Na devinski skali« je ljudski roman brez liberarnih ambicij in umetniških pretenzij, roman, ki naj čitatelja poučuje in zabava. Dejanje se vrši v tistih temnih časih, ko so oglejski patrijarhi poskušali svojo posvetno moč in oblast razširiti na vse strani in spraviti pod svoje gospodstvo tudi cesarske fevde. Ko so imeli patrijarhi že veliko ozemlje, so vrgli svoje poglede tudi na slovenski Kras, kateremu so takrat vladali gospodarji na Devinu. Patrijarhi so izrabili takratne verske homatije, da so začeli boj proti Devinu in končno so tudi dosegli svoj smoter. V romanu so popisani ti razburilivi dogodiljaji, popisane so pa tudi vse prečudne razmere tistega časa, občna pokvarjenost, verska nasprotja in narodna nasprotja — podana je po spisih italijanskih raziskovalcev takratnega časa, takratnih razmer in takratnega življenja, v tem okviru pa je podana nežna in prelepa ljubezenska povest. Vsakdo jo bo čital z veseljem in z užitkom.

— **»Djulašije.«** Pod tem naslovom obelodanil je skladatelj F. S. Vilhar v dveh zvezkih vseh skupne svoje samospeve z glasovirskim spremljevanjem. Prvi zvezek velja pet, a drugi zvezek tri krone. »Djulašije« naročajo se edino pri skladatelju v Zagrebu, Gunduličeva ulica št. 55. Kdor pošlje omenjeno svoto, dostavi se mu delo poštne prosto.

Izpred sodišča.

Kazenske obravnave pred deželnim sodiščem.

Mengeški strah pod ključem. Velika nadloga za občino Mengš je 38 let stari Friskovec, posestnice sin v Mengšu, kateri je bil zaradi raznih zločinov že večkrat kaznovan. Obdolženec je skrajno hudobne in nasilne narave. V domači vasi, kakor tudi v okolici se ga vse boji, ter se ga vsak izogiba. Najraje grozi s požigom, in ker je bil na sumu, da je letos meseca aprila ponoči v domači vasi Jožetu Znidaršiču šupo zažgal vsled česar je bilo temu vse, pa tudi poslopja sosedov Janeza Burnika, Ane Robida, deloma pa tudi hiša Martina Harle po požaru uničeno. Friskovec je bil celo toliko predrzen, da se je celo hvallal, da zna ogenj na ta način zanetiti, da začne šele po več urah goreti, tako da ga ne morejo zalotiti v bližini pogorišča, zato se mu sploh ne more ničesar dokazati. Požar pri Znidaršiču je že naprej napovedal, lastna mati in brat nista marala več prenašati njegovih zločinov, zato sta ga orožnikom ovdarila, da je on povzročitelj tega požara, kateri je napravil 10.000 K škode in vendarle, ko je Friskovec sedel dne 25. avgusta t. l. pred porotniki na zatožni klopi, se je tem še premalo dokazovalno dozdevalo, da bi bili njegovo krivdo potrdili, narkar ga je moralo sodišče od zatožbe zažiga oprostiti. Ni čuda, če mu je vsled tega še bolj greben zrasel, tako da je zopet z novimi grožnjami vzdrževal okolico v vednem strahu. Dne 8. t. m. je sedel Friskovec v Cundrovi gostilni v Mengšu. Napeljal in zasukal je pogovor na zadnji požar, in omenil obeh pogorelcev Burnika in Znidarja, češ, da imata vsled požara, radi katerega je on stal pred porotniki, a bil oproščen, vendarle vsak po 500 gid. dobička, narkar je še pristavil: »Pa se bo še posvetilo« ter pri tem zamahnil z roko v smeri proti luči. V tem trenutku pa vstopi orožnik, ki je čul te grožnje v sobo, ter ga aretuje. Obdolženec trdi, da je te besede izustil le v šali, kar pa vse zaslizane priče zanikajo. Sodišče je Friskovca spoznalo krivega hudodelstva javne sile po nevarnem pretenju in ga obsojilo na 4 leta težke ječe. Mengšan in okolica je pa od sedaj za ta čas rešena vednega strahu pred požarom.

Izpred okrožnega sodišča v Novem mestu.

Kako se pride iz lova v ječo, to sta, oziroma bosta praktično na svoji koži poskusila Pavel Travnik iz Trebnja in Ludvik Smrekar iz Prul. Dne 20. julija sta se oba fanta podala na lov na Vrhu. Zvečer se vračajo domov, sta lovsko smolo zalivala po krčmah. Prišla sta tudi v Papeževo gostilno v Stambreku. Ondi je bila zbrana večja družba fantov in deklet. Peli in pili so in dobre volje so bili. Travnik in Smrekar sta družbi ponagajala s tem, da sta se v petje družbe vmešavala s cviljenjem. Travnik je poleg tega še napadel enega izmed družbe, Franceta Štigla, katerega je prijel za vrat in ko se mu je še enkrat od zadel približal, mu je strgal suknjič. Krčmar v zavesti, da bi znalo priti do splošnega pretepa, je oba nemirneža spravil iz gostilne. To je posebno Smrekarja vjelo; sklenil se je maščevati nad krčmarjem in družbo. Spomnil se je, da njegov oče opravlja častito službo nočnega čuvaja, ki naznanja tudi policijsko uro za tiče, ki ponoči ne morejo spat. Markiral je očeta s tem, da je potrkal na okno in zunaj zavpil v strogo uradnem tonu: policijska ura je! No, pa to bi si bil lahko prihranil. Zakaj vsled nastopa obeh vročkrvnih lovcev vznemirjena družba se je itak že odpravila, da zapusti gostilno. Ko so prišli ven, zavpije eden izmed lovcev, da kdor se jima približa, ta bo vstreljen. Tako pozdravljeni fantje pa niso čakali, da se bo lovčema poljubilo nanje streljati. Planili so na fanta, na kar je nastal na cesti navaden fantovski pretep. Žal pa, da pri tem ni ostalo. Eden izmed družbe, Marakuti je vzel Travniku puško in odšel s tovarišem Štigelnom proti Trebnju. Med tem sta Travnik in Smrekar že končala boj z drugimi fanti in se napotila za Marakutijem in Štigelnom. Slednji je spetoma krenil v stran, tovariš pa za njim, ker se je bil, da ga Travnik in Smrekar ne zalotita samega na cesti. Takoj nato res prideta za njima Travnik in Smrekar. Marakuti v strahu, da se ne bi kaj hudega zgodilo, se je s puško v roki hitro skril za blizo stoječi kozolec. Smrekar in Travnik pa sta zapazila Štigelnu, katerega sta takoj pozvala, da se jima oglasi. Na Štigelnov odgovor veli Travnik Smrekarju: Vstrelj ga! Ob enem pa Travnik Smrekarju izrga iz rok puško in se zapodi proti Štigelnu. Ko je ta zbežal, je Travnik za njim vstrelil. Strel ni zadel bežečega. Pač pa ga je Travnik dohitel, ga s puškinim kopitom po glavi podrl na tla, kjer ga je s puško in nožem do nezvesti obdelaval. Štigel je zadobil več težkih poškodb. Zaradi te lovske razboritosti sta se morala Travnik in Smrekar zagovarjati pred okrožnim sodiščem. Dobila sta vsak po 8 mesecev ječe, plačati bosta morala tudi odškodnino za bolečine. Smrekar je dobil še en dan namečka, ker ni imel pravice puško nositi.

Gospodarstvo.

— **Poljedelski tečaji v domobranskih garnizijah.** Domobransko ministrstvo bo uvedlo v letošnjem vojaškem letu v vseh garnizijah, če se priglasi dovolj udeležencev in če bodo učitelji na razpolaganje, poljedelske tečaje za moštvo.

— **Ustanovitev balkanskega društva na Ogrskem.** Brašovska trgovska in obrtna zbornica je predlagala ostalim ogrskim zbornicam, naj se ustanovi ogrsko balkansko društvo, kar je tem nujnejše, ker se je v Nemčiji in Avstriji pojavilo podobno stremljenje. Že geografska lega in velika konkurenca zahodnih industrijskih držav sili Ogrsko bolj nego druge države, kar najintenzivneje izvažati na Balkan. Kakor se torej vidi, hočejo vsi oni, ki so prej in še zdaj sovražno gledali na balkanske Slované, imeti dobiček od istih Slovanov.

— **Avstrijsko-italijanska banka za Albanijo.** ki je že dobila začasno koncesijo, ima pet milijonov frankov akcijskega kapitala. Izdajala bo tudi bankovce in bo imela sedež v bodočem glavnem mestu Albanije. Udeležene so sledeče banke: Wiener Bankverein, Bodenkreditanstalt, Länderbank, Ogrska kreditna banka, Peštanska komercialna banka in Banca commerciale v Milanu.

Darila.

Upravištvu naših listov so poslali:

Za **Ciril-Metodovo društvo:** Fran Dekleva na Nj. V. ladi »Aspern« ob izlivu reke Bojane 3 K 50 vin.

Za **Slovensko Sokolsko Zvezo:** Henrik Christof, odv. ur. pis. dr. Fermevca v Ptuj 32 K, nabral ob priliki petletnice žalostnih dogodkov pri ptujskih Slovencih, Leopold Kaftan iz Semiča 8 K, nabral pri odhodnici bra-

tov Sokolov k vojakom mesto cvetličnega dneva, primarij dr. Ivan Jenko v Ljubljani po bratu Aleksandru Kostnapflu 20 K, mesto cvetličnega dneva, in gostilna Lenassi v Gornjem Logatcu 26 K, nabranih mesto cvetličnega dneva. — Skupaj 86 kron.

Za **»Domovino«** hipotečni oddelek Mestne hranilnice ljubljanske 50 kron.

Za **Narodni sklad:** M. G. iz Novoga mesta 3 krone.

Za **revno vdovo s 3 otroci:** Neimenovani nabrali 13 kron.

Za **Slovensko Sokolsko zvezo:** mesto cvetličnega dneva darovali: Zbirka deškega naraščaja Sokola I. v Ljubljani 10 K 10 v; zbirka Sokola na Vrskem ob odhodnici brata Goloba 20 K; brat Peter Sitar, trgovec na Jesenicah, vsled neke poravnave, 30 kron; brat Mirko Tratin izročil po svojem pravnem zastopniku iz neke kazenske poravnave 30 kron. — Vsem darovalcem in nabiralcem iskrena sokolska zahvala.

Za **Sokola na Jesenicah** daroval je brat Peter Sitar, trgovec na Jesenicah, vsled neke poravnave 70 kron. Živel! Na zdar!

Podpornemu društvu za slovenske visokošolce na Dunaju so od 12. julija do 30. septembra t. l. vposlali: 52 K 48 v: Bralno društvo v Mokronogu; po 20 K: dr. Anton Podpečnik, zobozdravnik na Dunaju, Hranilnica in posojilnica v Šmarju p. J., Ignacij Omahen, kaplan, Semič, dr. Anton Primožič, c. kr. dvorni svetnik v Zadru; 5 K: dr. Franc Kropivnik, c. kr. gimnazijski profesor v Ljubljani; po 3 K: Franc Ilvar, c. kr. revident, Brunn pri Mödlingu, Ivan Breznik, trgovec in posestnik v Kamniku; 2 K: dr. Anton Dolar v Mariboru. Skupaj 145 K 48 h. — Društveni odbor se vsem cen. darovalcem iskreno zahvaljuje. Obenem naznanja slovenski javnosti, da so prejeti darovi v preteklem poslovnem letu zaostali za lanskimi za cel poldrug tisočak. Prosi torej v novem letu izdatnejših prispevkov, ki se naj pošiljajo na naslov blagajnika: Dr. Stanko Lapajne, dvorni in sodni odvetnik, Dunaj, I., Bräunerstrasse Nr. 10.

Živeli nabiralci in darovalci!

Umrli so v Ljubljani:

Dne 6. oktobra: Stanislav Hudnik, sin delavca, 4 mesece.

Dne 7. oktobra: Blaž Miklavčič, občinski ubožec, 31 let.

Dne 8. oktobra: Avgusta Kortschak, vodova zdravnika, 56 let.

V deželni bolnici:

Dne 6. oktobra: Katarina Kokočec, žena gostilničarja in posestnika, 73 let.

Današnji list obsega 8 strani.

Izdajatelj in odgovorni urednik: **Valentin Kopitar.**
Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«.

Redilnost in zdravilnost

ribjega olja je splošno znana, prav kakor dejstvo, da se malokateri človek premaga, uživati to težko prebavno olje neprijetne slati. Kdor torej poseže po Scottovi emulziji za ribje olje, ne pride nikdar več nazaj na navadno ribje olje, saj je ta izdelek tako blagosten in lahko prebaven, da dela njega uživanje veselje starim in mladim. Zraven pa je še omeniti, da Scottova emulzija iz ribjega olja s sestavinami prekaša navadno ribje olje na redilnosti in izravnosti in je torej pri odraslih in otrokih povsod na mestu, kjer je treba čvrsto okrepiti: po prehlajenju, oslabeleosti, otežkočenem dobivanju zob, pri prenežni rasti kosti pri otrokih, po boleznih, sluhšanju itd.

Toda samo

Scottova emulzija
in nobena druga!

Cena originalni steklenici 2 K 50 v. Dobiva se po vseh lekarnah. Proti vpošiljavi 50 v v plimskih znamkah dobite od vrhke SCOTT & BOWNE d. o. o. z. na Dunaju VII. sklicevalje se na naš list enkratno vpošiljatev polkušnje od kake lekarnе.

Zitne cene v Budimpešti.

Dne 8. oktobra 1913.

Termin.

Pšenica za oktober 1913.	za 50 kg	10-64
Pšenica za april 1914.	za 50 kg	11-39
Rž za oktober 1913.	za 50 kg	8-12
Rž za april 1914.	za 50 kg	8-85
Oves za oktober 1913.	za 50 kg	7-52
Oves za april 1913.	za 50 kg	7-72
Koruza za maj 1914.	za 50 kg	6-40

Meteorološko poročilo.

Višina nad morjem 300-2 Srednji tlačni tlak 736 mm

oktober	čas opazovanja	stanje barometra v mm	temperatura v °C	Vetrovi	Nebo
---------	----------------	-----------------------	------------------	---------	------

7. 2. pop.	734-9	19-7	sr. jzah.	del. jasno
8. 9. zv.	735-6	15-4	sl. zah.	.
8. 7. zj.	734-5	11-8	brezvetr.	sk. oblač.

Srednja včerašnja temperatura 16-1°, norm. 11-9°. Padavina v 24 urah 0-0 mm

Avstrijska specialiteta. Na želodcu bolehačim ljudem priporočati je porabo pristnega »Mollovega Seiditz-praska«, ki je preiskušeno domače zdravilo in vpliva na želodec krepilno ter pospešilo na prebavljanje in sicer z rastočim uspehom. Skatljica 2 K. Po poštne povzetji razpošilja to zdravilo vsak dan lekarnar A. MOLL, c. in kr. dvorni zalagatelj DUNAJ, Tuchlauben 9. V lekarnah na deželi zahtevati je izrecno MOLL-ov prepat, zaznamovan z varnostno znamko in s podpisom. 2 33

Koncipijent

z dveipolletno prakso, 3596

išče mesta v odvetniški pisarni.

Nastopi 1. nov. 1913. Ponudbe pod šifro »Akademik/3596« na upr. »Sl. Nar.«.

Koncipijent

z enoletno odvetniško prakso in s sodnijskim izpitom **išče mesta.** Naslov pove upravištvo »Slovenskega Naroda«. 3586

Zahvala.

Moj soprog, Anton Kordiš v Travniku, kateri se je dne 24. novembra 1912, na lovu na dosedaj še ne pojasnen način ponesrečil, je bil zavarovan proti nezgodam pri »Foncière« Budimpeštanski zavarovalni družbi, generalni zastop v Gradcu, Neuthorgasse, 50.

Cetudi se zavarovanje ni glasilo na nesrečo pri lovu, vendar je zavarovalnica škodo na tako kulanten način poravnala, da jo vsakomur najtopleje priporočam.

Antonija Kordiš.

Vso noč
odprta kavarna
»MERKUR«
Židovska steza št. 4
»MERKUR«
Izakar Marija
Viktor.

Razstava užitnih in strupenih gob

iz gozdov okoli Ljubljane od četrtega 9. do vštveši nedelje 12. oktobra v balkonski dvorani Kazine. — Vstopnina 50 vin. otroci 20. vin. Otvarjeno od 10.—6. ure. 3585

Ribarski okrožni odbor za Kranjsko

je v zavodu za riborejo pri Želimljah odgojil

3590

potočne postrvi

Te sedaj polletne ribice se oddajo za naselitve v odprtih vodah.

Reflektanti naj se obrnejo na

ribarski okrožni odbor v Ljubljani, Gosposka ulica št. 3.

Štev. 4012/1913

3591

Oglas.

Na dan 15. t. m. določena dražba

lokomobila v Črnem vrhu nad Idrijo

se preloži na poznejši čas.

C. kr. okrajno glavarstvo v Logatcu,

dne 7. oktobra 1913.

A. Haring

Konfekcija za otroško obleko. — Strojno pletenje.

Dvorski trg št. 1.

Dvorski trg št. 1.

Naznanjam, da so pravkar dospele

3515

nove otroške oblekice.

Ob priznani najboljši kakovosti brezkonkurenčne cene. Kar je ostalo še oblekic, se prodajajo po tvorniški ceni.

Nogavice vseh kakovosti se izdelujejo najbolje.

Novosti za jesensko sezono

kakor tudi

OBLEKE PO MERI

najnovejše oblike pri:

B. Götzl Ljubljana
Mestni trg 19 — Stari trg 8.

PRVO KRANJSKO PODJETJE

za izvrševanje umetnega vezenja in trgovina ročnih del

J. Repše & I. Jeršek

Ljubljana — Kongresni trg št. 5 — Ljubljana.

Zaradi velike zaloge se pričeta dela prodajajo po tvorniških cenah.

Izvrševanje društvenih zastav in trakov ter vseh

cerkvenih paramentov. Belo vezenje in predtiskarija.

Občeznane nizke cene. Ugodni nakup raznih daril. Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Razpis.

Natečaj za sestavo načrtov in proračuna za osemrazrednico v Trzinu (Gorenjsko).

Načrt vsebuje: 12 učnih sob, telovadnico, risalnico, prostore za kuhinjski in gospodinjinski tečaj, stanovanje za nadučitelja, pisarno za nadučitelja, sobo za učila, posvetovalnico in stanovanje za šolskega slugo.

Najboljši načrt dobi nagrado 900 K, drugi 650 K in tretji 450 K.

Načrt, ki se bo dejansko sprejel, je s to nagrado kupljen v last, ne da bi se zavezal krajni šolski svet dotičnemu stavbo oddati.

Prvotni razglas je s tem razveljavljen in se rok podaljša do 1. dec. 1913.

Pripomni se, da generalni projekt ni na razpolago pri c. kr. okrajnem šolskem svetu.

Krajni šolski svet tržiški, Gorenjsko,

dne 3. oktobra 1913.

Natečaj.

Kraljevo srbsko ministarstvo za narodno gospodarstvo potrebuje

8 okrožnih živinozdravnikov.

Zato se po odloku gosp. ministra za narodno gospodarstvo od 13. septembra t. l. Pbr. 8952 pozivajo gospodje s kvalifikacijo, kateri hočejo vstopiti v državno službo, da se

do 15./28. oktobra 1913

obrnejo na ministarstvo za narodno gospodarstvo (Ministarstvo Narodne privrede) v Beogradu s prošnjo, kateri naj priloži potrebne dokumente.

Pogoji za sprejem so:

1. da je kompetent diplomiran živinozdravnik, kar ima dokazati z diplomom v prepisu potrjeno;

2. da je zdrav, — dokaz je zdravniška svedočba;

3. da priloži svedočbo o tem, s čim se je doslej bavil, odnosno o svojem dosedanjem službovanju, in

4. ako je tujec, da razume srbski ali kateri drugi slovanski jezik.

Tuji državljani sprejmejo se kontraktuelno po običajnih pogojih za tujce.

Plača je sedaj s početka 1500 dinarjev na leto in 480 dinarjev letne doklade. Vrhu tega imajo okrožni živinozdravniki pravico na privatno prakso in na takse predpisane za pregled trgovinske živine, kakor tudi na takse za pregled živine na občinskih klavnicah v mestu službovanja.

Od odeljenja za poljsku privredu i veterinarstvo

Ministarstva Narodne privrede

Pbr. 8952. Beograd 13./26. septembra 1913.

3568

Naznanilo preselitve obrti!

Podpisani vljudno naznanjam p. n. občinstvu, da sem kupil od prejšnjega lastnika

vrtnarijo pri Sv. Križu

ter bom izvrševal vsa vrtnarska dela. Prevzemal bom tudi

krašenje in oskrbovanje grobov za Vse svete.

Venci, šopki in vedno sveže cvetlice se bodo vedno dobile ter se priporočam tudi za dekoracije. — Ker sem v vrtnarskem obrtu dobro izvežban, se vljudno priporočam za mnoga naročila.

S spoštovanjem

3588

Pavel Šimenc,
umetni, trgovski in pokopališki vrtnar
Sv. Križ pri Ljubljani — novo pokopališče.

14 leten deček išče mesta kot

ključavničarski vajenec

Dovršil je 5 raz. ljudske šole. Ponudbe na upr. »Sl. Nar.« pod »Vajenec/3558«.

Hiša v Ljubljani

z vrtom, dvoriščem in drugimi pritlikinami, se radi družinskih razmer pod zelo ugodnimi pogoji proda. V hiši je gostilna, pripravna za vsako obrt ali stanovanje. Prihodnost zagotovljena. Kje, pove upr. »Sl. Naroda«.

Pristen istrski mošt

in sicer 300 hl. belega in 200 hl. šiljerja se dobi pri

Jakobu Vesnaver, posestniku v Bujah na železniški postaji. Dobro blago po tržni ceni. 3559

Trgovski pomočnik

ravno kar izučen v trgovini z mešanim blagom, 18 let star, slov. in nemškega jezika vešč. želi vstopiti v trgovino takoj ali pozneje. Naslov: »R. S.« Sv. Lovrenc na Drav. polju, poštno ležeče. 3563

Velika zaloga najmodernejših slaničnikov.

Klobuke cilindre in čepice

v najnovejših fazonah in v veliki izbiri priporočam

IVAN SOKLIČ.

Pristni Panamslaničniki od 9 K do 50 K.

Proti prahajem, luskinam

in izpadanju las

deluje najboljša priznana

Tanno-chinin tinktura

za lase

katera okrepuje lasišče, odstranjuje luske in preprečuje izpadanje las.

1 steklenica z navodom 1 krono.

Razpošilja se z obratno pošto ne manj kot dve steklenici.

Zaloga vseh preizkušenih zdravil, medic. ml., medicinal. vin, specialitet, najfinjših parumov, kirurških obvez, svežih mineralnih vod itd.

Dež. lekarna Milana Leusteka v Ljubljani Rosljeva cesta št. 1.

poleg novozgrajenega Fran Jožefovega jubil. mostu. 17

V tej lekarni dobivajo zdravila tudi člani bolniških blagajn južno železnice, c. kr. tobačne tovarne in okr. bolniške blagajne v Ljubljani.

Dr. Rihard Bergmann

ordinira slej kot prej v Zalcu štev. 40.

Vedno velika zaloga klobukov in čepic lastne izdelke. Kupuje kože vseh divjačin po najvišjih dnevnih cenah.

Se priporoča za izdelovanje

kožuhov vseh vrst, kakor tudi damskih jop, kolerjev, mufov. V zalogi ima vedno veliko izbiro vseh vrst kožuhovine. — Sprejemajo se popravila vseh v to stroko spadajočih predmetov. Izdeluje se vse po najnižjih cenah. 3369

J. Wanek, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 21.

Št. 2329.

3538

Razpis dražbe.

Občinsko glavarstvo Materija, pol. okraj Volosko, razpisuje na podlagi projektov, izdelanih po c. kr. melioracijskem uradu v Trstu, sledeče gradnje in sicer:

1. gradnjo vodovoda v Hotičini, proračunjenega na 3259 K 41 v.
2. gradnjo vodovoda v Vodicah, proračunjenega na 14229 K 24 v.
3. gradnjo kapnice v Golcu, proračunjenega na 9337 K 33 v.
4. gradnjo kapnice v Gojakihi, proračunjenega na 7129 K 38 v.
5. gradnjo napajališča v Ostrovici, proračunjenega na 1112 K 52 v.

Gradnje se bodo oddale na podlagi enotnih cen, katere imajo ponudniki vstaviti — za vsako gradnjo posebej — v svoje ponudbene stroškovnike.

Načrti, proračuni, kakor tudi splošni in posebni gradbeni pogoji so na ogled v občinski pisarni.

Pismene ponudbe s 5% varščino v denarju ali pupilarno varnih vrednostnih listinah so — za vsako gradnjo posebej — zaprte vposlati podpisaneemu občinskemu glavarstvu najkasneje do 25. oktobra 1913.

Občinsko glavarstvo si pridržuje popolnoma proste izbire vposlanih ponudb.

Občinsko glavarstvo v Materiji

dne 1. oktobra 1913.

Občinski glavar: B. Kastelic.

Otvoritev

vinske kleti!

Slav. občinstvu vljudno naznanjava, da sva otvorila v Trnovem v Ljubljani, Karunova ulica 10

(tik trnovske cerkve)

vinsko klet

pod imenom

dalmatinska vinska klet

kot javno gostilno.

Točila se bodo pristna dalmatinska, primorska in štajerska vina ter vina iz lastnih vinogradov. Z dobro mrzlo kuhinjo se radevolje postreže. Postrežba prijazna in točna.

Se priporoča za cenjeni obisk z vsem spoštovanjem

Minka in Matko Inkret, gostilničarja.

3554

Ženitna ponudba!

Trgovec v najlepši moški dobi, z jako dobro vpeljano trgovino ter simpatične vnanjosti, želi radi pomanjkanja znanja seznanitve z gospodinjstvom ali mlado vdovo, ki bi imela od 5000—8000 K premoženja, v svrhu takojšnje ženitve. — Resne ponudbe, ako mogoče s sliko, ki se takoj vrne, naj se dološijo pod „A. B. Ljubljana/3541“ na upravništvo Slovenskega Naroda. Tajnost zadržana. 3541

Splošna hranilnica v Trstu

osnovana po načelih hranilničnega regulativa z dne 2. septembra 1844,

je pričela poslovati s

Uradi so v ulici Torre Bianca št. 41.

Uradne ure od 9. do 12. dop. in od 3. do 5. pop.

Vložna obrestna mera 4%.

„SPLOSNA HRANILNICA“ v Trstu je edini slovenski zavod na Primorskem, ki je upravičen sprejemati vloge, za katere se zahteva pupilarna varnost. 3485

**Priporočamo našim
gospodinjam**

KOLINSKO CIKORIJO

**iz edine slovenske
tovarne v Ljubljani**

! 500 kron !

Vam plačam, ako moj uničevalec korenin
balzam Rla Vaših kurjih oces, bradavic,
otičancev ne odstrani v 3 dneh
brez bolečin. Cena lončka z ga-
rancijskim pismom 1 K. Kemény,
Kaschau (Kassa) 1, Post. 12/64 Ogrsko.

Kontoristinjo

Slovenko, katera ima lepo pisavo in
zna pisati na stroji 3534

sprejme Vydrova tov. hranil Praga VIII

N. B. Zelimo tudi prepis spričeval
iz meščanske in trgovske šole. Meseč-
na plača K 90.—. Oni, ki bode spre-
jeta, se povrne vožnja v Prago.

*Čipkasto blago, čipke, vložki, vezenja
svila, posamentirja, gumbi, žaboti in vse druge modne
potrebščine za dame v obilni izbiri in dobrega okusa
v modni trgovini za dame*

P. Magdić, Ljubljana, nasproti glavne pošte.

3493

Proda se radi pomanjkanja prostora

pohištvo

in več postelj z žimnicami
v Ljubljani, Kopališka ulica 12.

J. Zamljen

čevljarski mojster

v Ljubljani, Gradišče 4

izvršuje vsa čevljarska dela do najfi-
nejše izvršitve in priporoča svojo zalogo

storjenih čevljev.

Izdeluje tudi prave gorske in
telovadske čevlje.

Za naročila z dežele zadostuje kot mera
priposlan čevlji. 237

**Modni salon
Stuchly - Maschke**

3 Ljubljana, Židovska ulica. 3

Priporoča po najnižji ceni cenj. damam tu in na de-
želi svojo bogato zalogo

zimskih klobukov in šport. čepic za dame in deklice.

Priznano dobro blago. — Nizke cene.

Popravila se točno izvršujejo. 1463 Zalni klobuki vedno v zalogi.

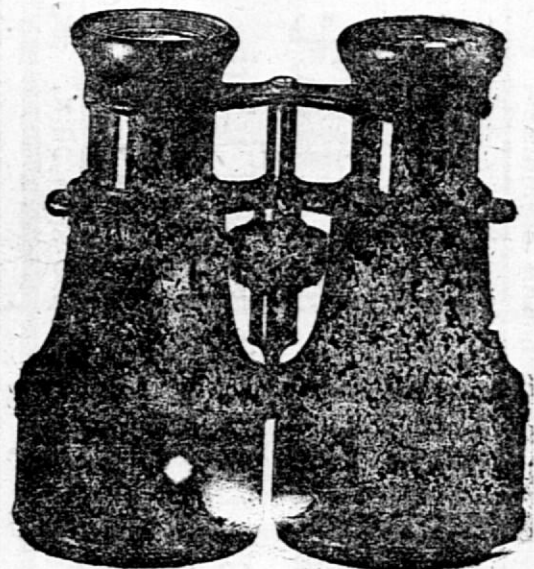
Poslovodja

za parno žago želi službo preme-
niti. Vešč tudi gozdne manipulacije.
Pismene ponudbe na upravn štvo »Sl.
Nar.« pod »Poslovodja žage 148/3555.«

Fr. P. Zajec

izprašan optik,
zalagatelj c. kr. armade, vojne mor-
narice, domobrancev itd.

Ljubljana, Stari trg št. 9.

Očala in ščipalniki po strokovnjaških
in zdravniških predpisih. — Z elektr.
obratom moderno urejena delavnica.

Najnovejši cenik brezplačno!

Zdravnik želodca

je posebnost želodčnega likerja
iz zdravilnih rastlin, kateri iz-
borno vpliva proti slabostim v
želodcu ter radi tega v nobeni
družini ne bi smel manjkati.

Edna posebnost
likerja je

Zdravnik želodca.

Ustanovljena leta 1841.

Ustanovljena leta 1841.

Odlikovana tovarna jesiha.

LUIGI SALVADOR TRST.

Ulica Casimiro Donadoni št. 16. — Telefon štev. 738.

Naslov za pisma: Luigi Salvador, Trst, poštni predal.

Edina tvornica s patent. avtomatičnim sistemom. Najznamenitejši na Primorskem.

Posebnost: **Naravni jesi iz belega in rdečega vina ter naravni jesi
iz čistega alkohola za konzerve.** 3329

Vsled avtomatičnega proizvodnje, ki je mnogo cenejši od ročnega dela, mi je
mogoče postreči svojim odjemalcem z izdelkom, ki je neprekosljiv glede do-
brote in nizke cene. — Naročbam se prilaga pismeno jamstvo, da odgovarja
izdelek popolnoma hranilni vrsti; na zahtevo pošljem vzorce in cene.

V važnejših mestih iščem zastopnike.

V važnejših mestih iščem zastopnike.

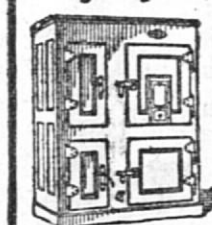
Pri gospodinjstvu 50% prihranka

Iahko doseže vsaka gospodinja, ako name-
sto presnega masla rabi edini polnovredni
nadomestek za presno maslo: margarinu
Blaimscheinov »Unikum«. Margarina »Uni-
kum« se izdeluje iz najčistejših goveje ob-
stne tolsče v zvezi z najfinjšo smetano
ter rumeni in se peni kakor navadno presno
maslo. Kraje, kjer se dobiva v vsakem me-
stu ali v vsaki vasi, naznani na vprašanje
edina izdelovalnica svetovne znamke
Blaimscheina margarina »Unikum« združene tvornice
margarine in presnega masla, Dunaj XIV. 2052

1995 Prva domača tovarna

omar za led

Simona Praprotnika
v Ljubljani, Jenkova ulica št. 7.

Prevzemajo se vsa v
stavbno in pohištveno
: mizarstvo spadajoča :
dela, katera se točno
in po najnižjih cenah
izvršujejo.

Velika zaloga gostilniških okroglih miz.

Ceniki se pošljejo na zahtevo brezplačno in poštne prosto.

Prodajalna

tovarne čevljev **PETER KOZINA & Ko.** tovarne čevljev
v Ljubljani, Breg št. 20 (Cojzova hiša)

priporoča:

3480

čevlje za gospode po K 12.—, 13.—, 17.—, 20.—

čevlje za dame po K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—

nadalje za dečke, deklice in otroke, kakor tudi
obutev za dom vsake vrste.

Najsolidnejši izdelek, garantirana kakavost!

Tovarniške cene!

Psica - ptičarica

prave pasme v 4. letu, dresirana za lov
na zajce in jerebice se **poceni prod.**
Povprašati v zalogi čevljev **Stritarjeva**
ulica štev. 9. 3575

Akordanti za kamenolom!

Cementna tovarna v Ralji, Srbsko, po-
trebuje akordanta s kavcijo, ki si upa
s svojimi delavci iz tovarniškega kamno-
loma letno od 20—30 000 m³ čistega
kamna za cement preskrbeti in na
mesto postaviti. — Samo v tej stroki
izvežbani akordanti naj pošljejo pis-
mene ponudbe s pogoji — ali pa, da
se osebno javijo **dne 12. t. m. ob 9.**
dopolodne v hotelu „Union“ v Ljub-
ljani, kjer se bode tisti dan nahajal
naš teh. ravnatelj g. Mihajlo Rosman.

Ravnateljstvo Ralske tovarne za cement.

3560

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Delniška glavica 8.000.000 kron.

152

Stritarjeva ulica štev. 2.

Rezervni fondi okroglo 1.000.000 kron.

Poslovalnica I. c. kr. avstrijske državne razredne loterije.

Podružnice v Spljetu, Celovcu, Trstu, Sarajevu, Gorici in Celju.

Sprejema vloge na knjižice in na tekoči račun

ter jih obrestuje od dne vloge po čistih

4 3/4 0

Kupuje in prodaja srečke in vrednostne papirje

vseh vrst po dnevnem kurzu.